

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera întâi)
17 decembrie 1991*

Enichem Anic SpA
împotriva
Comisiei Comunităților Europene

„Concurență – Noțiuni de acord și practică concertată – Responsabilitate colectivă –
Imputabilitatea infracțiunii”

Cauza T-6/89

Cuprins

Faptele aflate la originea acțiunii	3
Procedura	10
Concluziile părților	11
Cu privire la fond.....	11
Cu privire la dreptul la apărare.....	12
1. Noile obiecții și răspunderea colectivă	12
2. Lipsa comunicării procesului-verbal al audierilor	13
3. Lipsa comunicării raportului consilierului-auditor.....	14
4. Poziția specială a reclamantei în procedura administrativă.....	15
Cu privire la dovedirea încălcării	16
1. Constatările de fapt	16
I – Perioada cuprinsă între noiembrie 1977 și sfârșitul lui 1978 sau începutul lui 1979	16
A – Actul atacat	16
B – Argumentele părților	16
C – Aprecierea Tribunalului	17
II – Perioada cuprinsă între sfârșitul anului 1978 sau începutul anului 1979 și sfârșitul anului 1982 sau începutul anului 1983	18
A – Sistemul de reuniuni periodice	18
a) Actul atacat	18
b) Argumentele părților	18
c) Aprecierea Tribunalului.....	21
B – Inițiativele de prețuri.....	23
a) Actul atacat	23
b) Argumentele părților	23
c) Aprecierea Tribunalului.....	24
C – Măsurile pentru facilitarea punerii în aplicare a inițiativelor de prețuri	25
a) Actul atacat	26
b) Argumentele părților	26
c) Aprecierea Tribunalului.....	27
D – Tonajele-țintă și cotele.....	28
a) Actul atacat	28

* Limba de procedură: italiana.

b) Argumentele părților	30
c) Aprecierea Tribunalului.....	31
2. Aplicarea articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE.....	38
A – Calificarea juridică	38
a) Actul atacat	38
b) Argumentele părților	40
c) Aprecierea Tribunalului.....	40
B – Efectul restrictiv asupra concurenței	43
a) Actul atacat	43
b) Argumentele părților	43
c) Aprecierea Tribunalului.....	44
C – Afectarea comerțului dintre statele membre	44
a) Actul atacat	44
b) Argumentele părților	45
c) Aprecierea Tribunalului.....	45
3. Concluzie.....	46
Cu privire la încălcarea imputabilă reclamantei.....	46
Cu privire la motivare	48
Cu privire la amendă.....	50
1. Prescripția	50
2. Durata încălcării.....	51
3. Gravitatea încălcării	51
A – Rolul limitat al reclamantei.....	51
B – Dimensiunea reclamantei pe piața polipropilenei	52
C – Luarea în considerare a efectelor încălcării	53
D – Luarea în considerare a situației deficitare a pieței	55
E – Absența unei încălcări anterioare	56
F – Acordul sau practica concertată.....	56
Cu privire la cheltuielile de judecată	57

În cauza T-6/89,

Enichem Anic SpA, societate de drept italian, cu sediul social în Palermo (Italia), reprezentată de domnii G. Guarino, M. Siragusa, avocați în Baroul din Roma, domnul G. Arcidiacono, avocat în Baroul din Milano, precum și domnul Giuseppe Scassellati Sforzolini, avocat în Baroul din Bologna, cu domiciliul ales în Luxemburg la biroul lui Arendt și Harles, 4, avenue Marie-Thérèse,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnii A. McClellan, consilier juridic principal, și G. Marenco, consilier juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în

Luxemburg, la biroul domnului Roberto Hayder, reprezentant al serviciului juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

pârâtă,

având ca obiect anularea Deciziei Comisiei din 23 aprilie 1986 privind o procedură de aplicare a articolului 85 din Tratatul CEE (IV/31.149–Polipropilenă, JO L 230, p. 1),

TRIBUNALUL (Camera întâi),

compus din domnul J. L. Cruz Vilaça, președinte, domnii R. Schintgen, D. A. O. Edward, H. Kirschner și K. Lenaerts, judecători,

avocat general: domnul B. Vesterdorf,

grefier: domnul H. Jung,

având în vedere procedura scrisă și în urma procedurii orale desfășurate în perioada 10–15 decembrie 1990,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 iulie 1991,

pronunță prezenta

Hotărâre

Faptele aflate la originea acțiunii

1 Prezenta cauză are ca obiect o decizie a Comisiei care a aplicat unui număr de 15 producători de polipropilenă o amendă pentru încălcarea articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE. Produsul care face obiectul deciziei atacate (denumită în continuare „decizia”) este unul dintre principalii polimeri termoplastici bruți. Polipropilena este vândută de producători întreprinderilor de prelucrare, care o transformă în produse finite sau semifinite. Principalii producători de polipropilenă au o gamă de peste 100 de calități diferite, care acoperă o mare varietate de utilizări finale. Principalele calități de bază ale propilenei sunt denumite rafie, homopolimer pentru formare prin injecție, copolimer pentru formare prin injecție, copolimer high impact și film. Toate întreprinderile destinate ale deciziei sunt producători importanți de produse petrochimice.

Piața vest-europeană a polipropilenei este aprovizionată aproape în exclusivitate de la unități de producție stabilite în Europa. Înainte de 1977, această piață era aprovizionată de zece producători, respectiv Montedison (devenită Montepolimeri SpA, devenită ulterior Montedipe SpA), Hoechst AG, Imperial Chemical Industries plc și Shell International Chemical Company Ltd (denumiți în continuare „cei patru mari”), reprezentând împreună 64 % din piață, Enichem Anic SpA în Italia, Rhône-Poulenc SA în Franța, Alcludia în Spania, Chemische Werke Hüls, BASF AG în Germania și Chemie Linz AG în Austria. În urma expirării brevetelor de control deținute de Montedison, șapte producători noi au apărut în Europa de Vest în 1977. Amoco și Hercules Chemicals NV în Belgia, ATO Chimie SA și Solvay & Cie SA în Franța, SIR în Italia, DSM NV în Țările de Jos și Taqsa în Spania. Saga Petrokjemi AS et Cie, producător norvegian, și-a început activitatea pe la mijlocul anului 1978, iar Petrofina SA în 1980. Apariția acestor producători noi care aveau o capacitate nominală de aproximativ 480 000 tone a cauzat o creștere substanțială a capacității de producție în Europa de Vest, care, pe parcursul mai multor ani, nu a fost însoțită de o creștere corespunzătoare a cererii, ceea ce a avut drept consecință o utilizare redusă a capacităților de producție, care s-a redresat totuși treptat între 1977 și 1983, ajungând de la 60 la 90 %. Astfel cum reiese din decizie, cererea și oferta s-au aflat într-un echilibru aproximativ începând din 1982. Cu toate acestea, în cea mai mare parte a perioadei de referință (între 1977 și 1983), piața polipropilenei s-a caracterizat fie printr-o rentabilitate redusă, fie prin pierderi substanțiale determinate în special de nivelul costurilor fixe și de creșterea costului materiei prime, propilena. Astfel cum reiese din decizie (punctul 8), în 1983 Montepolimeri SpA deținea 18 % din piața europeană a polipropilenei, Imperial Chemical Industries plc, Shell International Chemical Company Ltd și Hoechst AG dețineau fiecare 11 %, Hercules Chemicals NV deținea cu puțin sub 6 %, ATO Chimie SA, BASF AG, DSM NV, Chemische Werke Hüls, Chemie Linz AG, Solvay et Cie SA și Saga Petrokjemi AS et Cie dețineau între 3 și 5 % fiecare, iar Petrofina SA deținea aproximativ 2 %. Polipropilena a făcut obiectul unui amplu flux de schimburi comerciale între statele membre, deoarece fiecare dintre producătorii stabiliți în acea perioadă în Comunitate vindeau în toate sau aproape toate statele membre.

3 Enichem Anic SpA (denumită în continuare „Anic”) se număra printre producătorii care aprovizionau piața înainte de 1977. Poziția acesteia pe piața polipropilenei era aceea a unui producător mediu, având o cotă de piață între aproximativ 2,7 și 4,2 %. Aceasta a abandonat piața în primăvara anului 1983, după ce a cedat afacerea sa cu polipropilenă soCietății Montepolimeri SpA la sfârșitul lui octombrie 1982.

4 La 13 și 14 octombrie 1983, funcționarii Comisiei au efectuat, în conformitate cu articolul 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (JO 1962, 13, p. 204, denumit în continuare „Regulamentul nr. 17”), verificări simultane la sediile următoarelor întreprinderi producătoare de polipropilenă și furnizoare pe piața comunitară:

- ATO Chimie SA, în prezent Atochem (denumită în continuare „ATO”),

- BASF AG (denumită în continuare „BASF”),

- DSM NV (denumită în continuare „DSM”),

- Hercules Chemicals NV (denumită în continuare „Hercules”),
- Hoechst AG (denumită în continuare „Hoechst”),
- Chemische Werke Hüls (denumită în continuare „Hüls”),
- Imperial Chemical Industries plc (denumită în continuare „ICI”),
- Montepolimeri SpA, în prezent Montedipe (denumită în continuare „Monte”),
- Shell International Chemical Company Ltd (denumită în continuare „Shell”),
- Solvay et Cie SA (denumită în continuare „Solvay”),
- BP Chimie (denumită în continuare „BP”).

Nu a fost efectuată nicio verificare la sediul Rhône-Poulenc SA (denumită în continuare „Rhône-Poulenc”) și Enichem Anic SpA.

5 În urma acestor verificări, Comisia a adresat cereri de informații, în conformitate cu articolul 11 din Regulamentul nr. 17 (denumite în continuare „cereri de informații”), nu numai întreprinderilor citate anterior, ci și următoarelor întreprinderi:

- Amoco,
- Chemie Linz AG (denumită în continuare „Linz”),
- Saga Petrokemi AS et Cie, care în prezent face parte din Statoil (denumită în continuare „Statoil”),
- Petrofina SA (denumită în continuare „Petrofina”),
- Enichem Anic SpA (denumită în continuare „Anic”).

În conformitate cu articolul 14 alineatul (2) din regulamentul citat anterior, funcționarii Comisiei au efectuat ulterior verificări la sediile Anic și Saga Petrochemicals UK Ltd, filiala engleză a societății Saga, precum și la agențiile de vânzări ale societății Linz cu sediul în Regatul Unit și în Republica Federală Germania. Societății Rhône-Poulenc nu i-a fost adresată nicio cerere de informații

Dovezile obținute în cadrul verificărilor respective și din cererile de informații au condus Comisia la concluzia că între 1977 și 1983, printr-o serie de inițiative de prețuri și prin încălcarea articolului 85 din Tratatul CEE, producătorii respectivi au stabilit periodic prețuri-țintă și au elaborat un sistem de control anual al volumelor vânzărilor în scopul de a-și repartiza piața disponibilă în funcție de tonajele sau procentele convenite. Astfel, Comisia a decis la 30 aprilie 1984 să inițieze procedura prevăzută la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17, iar în mai 1984 a adresat o comunicare a obiecțiilor în scris întreprinderilor citate anterior, cu excepția societăților Anic și Rhône-Poulenc. Toți destinatarii au răspuns în scris.

7 La 24 octombrie 1984, consilierul-auditor desemnat de Comisie a reunit consilierii juridici ai destinatarilor comunicării obiecțiilor pentru a conveni asupra anumitor reguli de procedură în vederea audierii, prevăzută în cadrul procedurii administrative, care trebuia să înceapă la 12 noiembrie 1984. În cursul reuniunii respective, Comisia a anunțat că, având în vedere argumentele prezente de întreprinderi în răspunsurile la comunicarea obiecțiilor, le va prezenta în curând mijloace de probă complementare celor deținute deja cu privire la punerea în aplicare a inițiativelor de prețuri. Astfel, la 31 octombrie 1984 Comisia a trimis consilierilor juridici ai întreprinderilor un teanc de documente care includea copii ale instrucțiunilor privind prețurile trimise de producători birourilor de vânzări, precum și tabele care rezumau documentele respective. Pentru a garanta respectarea secretului de afaceri, Comisia a atașat la comunicarea respectivă anumite condiții; în special aceea că nu trebuia ca documentele comunicate să fie aduse la cunoștința serviciilor comerciale ale întreprinderilor. Avocații câtorva întreprinderi au refuzat să accepte condițiile respective și au trimis documentele înainte de audiere.

8 Având în vedere informațiile oferite în răspunsurile scrise la comunicarea obiecțiilor, Comisia a decis să includă în procedură și societățile Anic și Rhône-Poulenc. În acest scop, acestora le-a fost adresată la 25 octombrie 1984 o comunicare a obiecțiilor asemănătoare celei adresate celorlalte 15 întreprinderi.

9 O primă sesiune de audieri s-a desfășurat între 12 și 20 noiembrie 1984. În cursul acesteia, au fost ascultate toate întreprinderile, cu excepția Shell (care a refuzat să participe la orice audiere), Anic, ICI și Rhône-Poulenc (care au considerat că nu au avut posibilitatea să își pregătească dosarul).

10 În cursul acestei sesiuni, mai multe întreprinderi au refuzat să abordeze problemele menționate în documentele care le fuseseră adresate la 31 octombrie 1984, susținând că orientarea argumentației Comisiei suferise o schimbare radicală și că era necesar, cel puțin, să li se ofere posibilitatea de a-și prezenta observațiile scrise. Alte întreprinderi au susținut că nu au avut timp suficient pentru a studia documentele în cauză înaintea audierii. O scrisoare comună în acest sens a fost trimisă Comisiei la 28 noiembrie 1984 de către avocații întreprinderilor BASF, DSM, Hercules, Hoechst, ICI, Linz, Monte, Petrofina și Solvay. Prin scrisoarea din 4 decembrie 1984, Hüls a declarat că se alătură punctului de vedere astfel exprimat.

11 Din acest motiv, la 29 martie 1985 Comisia a transmis întreprinderilor o nouă serie de documente, care reproduceau instrucțiunile privind prețurile date de întreprinderi birourilor de vânzări, însoțite de tabele privind prețurile, precum și de un rezumat al dovezilor referitoare la

fiecare dintre inițiativele de prețuri pentru care erau disponibile documente. Comisia a invitat întreprinderile să răspundă la această serie de documente, atât în scris, cât și în cadrul altei sesiuni de audieri, și a precizat că a ridicat restricțiile prevăzute inițial cu privire la comunicarea către serviciile comerciale.

12 Printr-o altă scrisoare având aceeași dată, Comisia a răspuns la argumentele invocate de avocați, conform cărora aceasta nu a prezentat o definiție juridică precisă a pretinsului cartel, în sensul articolului 85 alineatul (1) din tratat, și a invitat întreprinderile să îi prezinte observațiile scrise și orale.

13 A doua sesiune de audieri s-a desfășurat între 8 și 11 iulie 1985 și la 25 iulie 1985. Anic, ICI și Rhône-Poulenc și-au prezentat observațiile, iar celelalte întreprinderi (cu excepția Shell) au comentat problemele menționate în cele două scrisori ale Comisiei din 29 martie 1985.

14 Procesul-verbal provizoriu al audierilor, însoțit de documentele relevante, a fost transmis membrilor Comitetului consultativ pentru înțelegeri și poziții dominante (denumit în continuare „Comitetul consultativ”) la 19 noiembrie 1985 și a fost trimis întreprinderilor la 25 noiembrie 1985. Comitetul consultativ și-a prezentat avizul în cursul reuniunii cu numărul 170 din 5 și 6 decembrie 1985.

15 La finalul acestei proceduri, Comisia a adoptat la 23 aprilie 1986 decizia în litigiu, care cuprinde următoarea parte dispozitivă:

„Articolul 1

Anic SpA, ATO Chemie SA (în prezent Atochem), BASF AG, DSM NV, Hercules Chemicals NV, Hoechst AG, Chemische Werke Hüls (în prezent Hüls AG), ICI plc, Chemische Werke Linz, Montepolimeri SpA (în prezent Montedipe), Petrofina SA, Rhône-Poulenc SA, Shell International Chemical Co. Ltd, Solvay & Cie și Saga Petrokjemii AG & Co. (în prezent fuzionată cu Statoil) au încălcat dispozițiile articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE, prin participarea:

- în cazul Anic, începând aproximativ din noiembrie 1977 până la sfârșitul lui 1982 sau începutul lui 1983;

- în cazul Rhône-Poulenc, aproximativ din noiembrie 1977 până la sfârșitul lui 1980;

- în cazul Petrofina, din 1980 până în noiembrie 1983 cel puțin;

- în cazul Hoechst, ICI, Montepolimeri și Shell, de la mijlocul lui 1977 până în noiembrie 1983 cel puțin;

- în cazul Hercules, Linz, Saga și Solvay, aproximativ din noiembrie 1977 până în noiembrie 1983 cel puțin;

- în cazul ATO, din 1978 cel puțin până în noiembrie 1983 cel puțin;

- în cazul BASF, DSM și Hüls, de la un moment nedeterminat între 1977 și 1979 până în noiembrie 1983 cel puțin;

la un acord și o practică concertată datând de la mijlocul anului 1977, în conformitate cu care producătorii care aprovizionau cu polipropilenă teritoriul pieței comune:

a) s-au contactat și s-au întâlnit periodic (de la începutul anului 1981 de două ori pe lună) în cadrul unor reuniuni secrete, pentru a examina și defini propria politică comercială;

b) au stabilit periodic prețuri „-țintă” (sau minimale) la vânzarea produsului respectiv în fiecare stat membru al Comunității;

c) au convenit diverse măsuri pentru a facilita aplicarea respectivelor prețuri-țintă, inclusiv (și mai ales) limitări temporare ale producției, un schimb de informații detaliate privind livrările, desfășurarea unor reuniuni locale și, începând de la sfârșitul anului 1982, un sistem de «account management» având ca obiectiv punerea în aplicare a unor creșteri de prețuri pentru anumiți clienți;

d) au efectuat creșteri de prețuri simultane, în conformitate cu țintele respective;

e) și-au repartizat piața alocând fiecărui producător o țintă sau o „cotă” anuală de vânzări (1979, 1980 și cel puțin o parte din 1983) sau, în lipsa unui acord definitiv pentru întregul an, obligând producătorii să își limiteze vânzările lunare în raport cu o perioadă anterioară (1981, 1982).

Articolul 2

Întreprinderile menționate la articolul 1 încetează de îndată încălcările citate anterior (dacă nu au procedat astfel deja) și se abțin pe viitor, în sectorul polipropilenei, de la orice acord sau practică concertată care poate avea un obiect sau un efect identic sau similar, inclusiv orice schimb de informații de tipul celui protejat în general de secretul profesional, prin intermediul căruia participanții sunt informați în mod direct sau indirect cu privire la producția, livrările, nivelul stocurilor, prețurile de vânzare, costurile sau planurile de investiții ale altor producători individuali, sau care le permit să urmărească punerea în aplicare a oricărui acord expres sau tacit ori a oricărei practici concertate care se referă la prețuri sau la partajarea piețelor în Comunitate. Orice sistem de schimburi de informații generale la care s-au abonat producătorii (ca de exemplu Fides) va fi administrat astfel încât să se excludă orice informație care permite identificarea comportamentului anumitor producători; întreprinderile se abțin în special de la a efectua între ele schimburi de orice informații suplimentare care privesc concurența și care nu fac obiectul unui asemenea sistem.

Articolul 3

Întreprinderilor citate de prezenta decizie li se aplică următoarele amenzi, ca urmare a încălcării constatate la articolul 1:

- i) Anic SpA, o amendă de 750 000 ECU, respectiv 1 103 692 500 LIT;
- ii) Atochem, o amendă de 1 750 000 ECU, respectiv 11 973 325 FF;
- iii) BASF AG, o amendă de 2 500 000 ECU, respectiv 5 362 225 DM;
- iv) DSM NV, o amendă de 2 750 000 ECU, respectiv 6 657 640 HFL;
- v) Hercules Chemicals NV, o amendă de 2 750 000 ECU, respectiv 120 569 620 BFR;
- vi) Hoechst AG, o amendă de 9 000 000 ECU, respectiv 19 304 010 DM;
- vii) Hüls AG, o amendă de 2 750 000 ECU, respectiv 5 898 447,50 DM;
- viii) ICI plc, o amendă de 10 000 000 ECU, respectiv 6 447 970 UKL;
- ix) Chemische Werke Linz, o amendă de 1 000 000 ECU, respectiv 1 471 590 000 LIT;
- x) Montedipe, o amendă de 11 000 000 ECU, respectiv 16 187 490 000 LIT;
- xi) Petrofina SA, o amendă de 600 000 ECU, respectiv 26 306 100 BFR;
- xii) Rhône-Poulenc SA, o amendă de 500 000 ECU, respectiv 3 420 950 FF;
- xiii) Shell International Chemical Co. Ltd, o amendă de 9 000 000 ECU, respectiv 5 803 173 UKL;
- xiv) Solvay & Cie, o amendă de 2 500 000 ECU, respectiv 109 608 750 BFR;
- xv) Statoil, Den Norske Stats Oljeselskap AS (care în prezent include Saga Petrokjemi), o amendă de 1 000 000 ECU, respectiv 644 797 UKL.

Articolele 4 și 5

[...]"

16 La 8 iulie 1986, procesul-verbal definitiv al audierilor cuprinzând corecturile, completările și eliminările textuale solicitate de întreprinderi le-a fost trimis acestora.

Procedura

17 În aceste împrejurări, printr-o cerere depusă la grefa Curții la 31 iulie 1986, reclamanta a introdus prezenta acțiune pentru anularea deciziei. Treisprezece din ceilalți paisprezece destinatari ai deciziei respective au introdus, de asemenea, o acțiune pentru anularea acesteia (cauzele T-1/89–T-4/89 și T-7/89–T-15/89).

18 Procedura scrisă s-a derulat în întregime în fața Curții.

19 Prin Ordonanța din 15 noiembrie 1989, Curtea a trimis această cauză și pe celelalte treisprezece în fața Tribunalului, în conformitate cu articolul 14 din Decizia Consiliului din 24 octombrie 1988 de instituire a Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene (denumită în continuare „Decizia Consiliului din 24 octombrie 1988”).

20 În conformitate cu articolul 2 alineatul (3) din Decizia Consiliului din 24 octombrie 1988, președintele Tribunalului a desemnat un avocat general.

21 Prin scrisoarea din 3 mai 1990, grefierul Tribunalului a invitat toate părțile să participe la o reuniune informală pentru a stabili regulile de organizare a procedurii orale. Această reuniune a avut loc la 28 iunie 1990.

22 Prin scrisoarea din 9 iulie 1990, grefierul Tribunalului a solicitat părților să își prezinte observațiile cu privire la o eventuală conexare a cauzelor T-1/89–T-4/89 și T-6/89–T-15/89 în scopul procedurii orale. Niciuna dintre părți nu a formulat vreo obiecție în această privință.

23 Prin Ordonanța din 25 septembrie 1990, Tribunalul a conexas cauzele citate anterior în scopul procedurii orale, în temeiul conexității acestora, în conformitate cu articolul 43 din Regulamentul de procedură al Curții, la acea dată aplicabil *mutatis mutandis* procedurii în fața Tribunalului în temeiul articolului 11 al treilea paragraf din Decizia Consiliului din 24 octombrie 1988.

24 Prin Ordonanța din 15 noiembrie 1990, Tribunalul s-a pronunțat cu privire la cererile de tratament confidențial introduse de reclamantele din cauzele T-2/89, T-3/89, T-9/89, T-11/89, T-12/89 și T-13/89 și le-a acceptat parțial.

25 Prin scrisorile depuse la grefa Tribunalului între 9 octombrie și 29 noiembrie 1990, părțile au răspuns la întrebările care le-au fost adresate de Tribunal prin scrisorile grefierului din 19 iulie 1990.

26 Având în vedere răspunsurile la aceste întrebări și în urma raportului judecătorului raportor, după ascultarea avocatului general, Tribunalul a hotărât să inițieze procedura orală fără să dispună măsuri prelabile de cercetare judecătorească.

27 În cadrul audierii desfășurate în perioada 10–15 decembrie 1990, au fost ascultate susținerile orale ale părților și răspunsurile acestora la întrebările Tribunalului.

28 Concluziile avocatului general au fost ascultate în ședința din 10 iulie 1991.

Concluziile părților

29 Societatea Enichem Anic solicită Tribunalului:

1) să anuleze în întregime sau parțial Decizia Comisiei din 23 aprilie 1986 (IV.31/149-Polipropilenă), în măsura în care se referă la reclamantă;

2) în subsidiar, să anuleze sau să reducă amenda aplicată reclamantei;

3) să oblige Comisia la plata cheltuielilor de judecată, a costurilor și onorariilor.

În ceea ce o privește, Comisia solicită Tribunalului:

- să respingă acțiunea;

- să oblige reclamanta la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la fond

30 Este necesar să se examineze, în primul rând, obiecțiile reclamantei întemeiate pe încălcarea dreptului la apărare prin aceea că de fapt Comisia nu a formulat în comunicarea obiecțiilor toate obiecțiile pe care ulterior le-a reținut în decizie și a imputat astfel reclamantei o răspundere colectivă (1), prin aceea că procesul-verbal definitiv al audierilor nu a fost comunicat nici membrilor Comisiei, nici membrilor Comitetului consultativ (2), prin aceea că reclamanta nu a primit comunicarea raportului consilierului-auditor (3) și prin aceea că poziția specială a reclamantei în procedura administrativă nu a fost luată în considerare de Comisie (4); în al doilea rând, obiecțiile referitoare la dovedirea încălcării care privesc, pe de o parte, constatările de fapt operate de Comisie (1) și, pe de altă parte, aplicarea articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE la aceste fapte (2), prin aceea că astfel Comisia nu a calificat corect încălcarea (A), în sensul că nu a apreciat corect efectul restrictiv asupra concurenței (B) și că

nu a apreciat corect efectul asupra comerțului între statele membre (C); în al treilea rând, obiecțiile referitoare la faptul de a imputa reclamantei încălcarea respectivă; în al patrulea rând, obiecțiile referitoare la motivarea deciziei; în al cincilea rând, obiecțiile referitoare la stabilirea amenzii, care a fost parțial prescrisă (1) și care nu corespunde nici duratei (2), nici gravității (3) încălcării pretinse.

Cu privire la dreptul la apărare

1. Noile obiecții și răspunderea colectivă

31 Reclamanta susține că Comisia a reținut împotriva sa în decizie obiecții care nu au fost incluse în comunicarea specifică a obiecțiilor, în special cele prezentate la articolul 1 litera (c) din decizie. Nu este permis, astfel cum încearcă să procedeze Comisia, să i se impute reclamantei răspunderea pentru participarea la cartel în general și, în consecință, să se extindă în mod indirect această răspundere pentru comportamentele prin care s-a manifestat cartelul dar care nu sunt imputabile în mod direct reclamantei. Astfel, reclamanta nu poate fi considerată responsabilă pentru comportamentele prezentate la articolul 1 litera (c) din decizie care, după cum chiar Comisia recunoaște, nu îi sunt în mod direct imputabile.

32 Din acest motiv răspunderea atribuită reclamantei nu este conformă nici cu faptele dovedite în ceea ce o privește, nici cu obiecțiile prezentate în comunicarea obiecțiilor, chiar dacă se ține seama de partea generală a acestei comunicări, dat fiind că această parte, care este destinată stabilirii cadrului în care se situează comportamentul fiecărei întreprinderi, nu poate fi considerată ca fiind adresată special societății Anic decât în cazul în care aceasta este menționată efectiv, cu excepția pasajelor unde este vorba exclusiv de alți producători.

33 Reclamanta adaugă că, în pofida negațiilor Comisiei, decizia sugerează și insinuează faptul că Anic a participat la toate acțiunile descrise la articolul 1 în aceeași măsură ca și celelalte întreprinderi menționate.

Comisia subliniază că acest argument este întemeiat pe o interpretare intenționat incorectă a articolului 1 din decizie. Comisia nu a afirmat, în această dispoziție, că reclamanta a participat la toate acțiunile menționate în document, ci numai că a participat la un cartel al producătorilor de polipropilenă care s-a concretizat prin acțiunile respective. Decizia atribuie reclamantei, ca și celorlalte întreprinderi, răspunderea nu pentru un set de încălcări diferite, ci numai pentru o singură încălcare, respectiv participarea la un acord și la o practică concertată pentru menținerea prețurilor polipropilenei, care s-a concretizat prin măsuri diverse care, luate în ansamblu, constituie o singură încălcare.

35 În opinia Comisiei, odată constatată participarea la acordul respectiv, răspunderea care rezultă din aceasta nu poate avea legătură decât cu cartelul respectiv în ansamblul său. Comisia consideră că răspunderea unei întreprinderi participante la cartel nu depinde de dovezile privind participarea materială a acesteia la fiecare acțiune individuală întreprinsă pentru atingerea obiectivului comun. Din acest motiv, Comisia consideră că este inutil să se precizeze la

articolul 1, pe lângă durata participării fiecărei întreprinderi la cartel, gradul de participare concretă a acestora la diferitele inițiative luate pentru punerea în aplicare a cartelului.

36 Tribunalul constată că toate obiecțiile reținute la articolul 1 litera (c) din decizie au fost menționate în comunicarea generală sau în comunicarea specifică a obiecțiilor. Astfel, limitările temporare ale producției au fost menționate la punctele 67 și 79 din comunicarea generală a obiecțiilor, schimbul de informații detaliate privind livrările la punctele 97 și 101 din aceasta, participarea la reuniunile locale la punctul 2 litera (b) din comunicarea specifică a obiecțiilor și, în ultimul rând, sistemul de „account management” a fost menționat la punctele 85–89 din comunicarea generală a obiecțiilor.

37 Trebuie avut în vedere conținutul comunicării generale a obiecțiilor, care este în mod individual opozabil tuturor destinatarilor printre care se numără și reclamanta, cu excepția cazului în care nu se precizează efectiv contrariul fie în comunicarea generală, fie în comunicarea specifică a obiecțiilor. Astfel, trebuie constatat că, în ceea ce privește obiecțiile în cauză, reclamanta nu se află în această situație.

38 În plus, se poate sublinia că însuși conținutul comunicării generale a obiecțiilor – în special punctele 1 și 5 – precizează că întregul set de acțiuni menționate este reproșat tuturor întreprinderilor destinate ale comunicării respective.

39 Rezultă că obiecțiile reținute la articolul 1 litera (c) din decizie au făcut obiectul unei comunicări corespunzătoare adresate reclamantei și că, prin urmare, acestea nu constituie obiecții noi.

40 Pentru a răspunde la întrebarea dacă într-adevăr Comisia a menținut în decizie obiecțiile respective împotriva reclamantei și dacă, în caz de răspuns afirmativ, aceasta a stabilit în mod corespunzător constatările de fapt în sprijinul obiecțiilor respective, Tribunalul trebuie să examineze temeinicia dovedirii încălcării. Același lucru este valabil pentru obiecția reclamantei întemeiată pe răspunderea colectivă care i se impută în decizie.

2. Lipsa comunicării procesului-verbal al audierilor

41 Reclamanta vede un viciu de procedură în faptul că nici membrii Comitetului consultativ, nici membrul Comisiei responsabil cu problemele de concurență, nici ceilalți membri ai Comisiei nu au avut la dispoziție procesul-verbal definitiv al audierilor înainte să se pronunțe.

42 Comisia subliniază că membrii Comitetului consultativ, ca și membrii Comisiei, au avut la dispoziție procesul-verbal provizoriu al audierilor, al cărui text final nu a suferit modificări substanțiale.

43 Comisia adaugă că nu are obligația de a transmite procesul-verbal membrilor Comitetului consultativ și că, în orice caz, la audieri au asistat reprezentanți ai statelor membre, cu excepția reprezentanților Greciei și Luxemburgului, care nu au fost reprezentate în a doua sesiune de

audieri organizată de Comisie. În consecință, Comisia consideră că procesul-verbal putea fi folosit numai ca memoriu pentru membrii Comitetului consultativ. În ceea ce privește membrii Comisiei, aceștia aveau la dispoziție atât procesul-verbal provizoriu, cât și observațiile întreprinderilor cu privire la acest proces-verbal.

44 De asemenea, Comisia subliniază că, întrucât membrii Comisiei și ai Comitetului consultativ au avut posibilitatea de a se pronunța în deplină cunoștință de cauză, decizia nu ar fi putut să fie diferită în caz că nu ar fi intervenit neregula pretinsă și că, în consecință, aceasta era de importanță secundară (Hotărârea Curții din 10 iulie 1980, Distillers Company/Comisia, 30/78, Rec. p. 2229, punctul 26, și concluziile de la p. 2290).

45 Tribunalul constată că din jurisprudența Curții rezultă că nu poate constitui un viciu de procedură administrativă caracterul provizoriu al procesului-verbal al audierii prezentat Comitetului consultativ, viciu care poate lovi de ilegalitate decizia care reprezintă finalul procedurii, decât în cazul în care documentul respectiv a fost redactat astfel încât să inducă în eroare pe destinatarii documentului în privința unui punct esențial (Hotărârea din 15 iulie 1970, Buchler/Comisia, 44/69, Rec. p. 733, punctul 17).

46 În ceea ce privește procesul-verbal transmis Comisiei, trebuie remarcat că aceasta a primit, împreună cu procesul-verbal provizoriu, remarcile și observațiile făcute de întreprinderi cu privire la procesul-verbal și că este necesar, prin urmare, să se considere că membrii Comisiei au fost informați cu privire la toate informațiile relevante înainte de adoptarea deciziei.

47 În ceea ce privește procesul-verbal provizoriu transmis Comitetului consultativ, trebuie remarcat că reclamanta nu a precizat în ce mod procesul-verbal nu a înregistrat audierile în mod corect și exact și că, prin urmare, nu a dovedit în fapt că documentul respectiv fusese redactat astfel încât să inducă în eroare în privința unui punct esențial pe membrii Comitetului consultativ.

48 Rezultă că această obiecție trebuie să fie respinsă.

3. Lipsa comunicării raportului consilierului-auditor

49 Reclamanta susține că respectarea dreptului la apărare impune ca aceasta să fi avut cunoștință de avizul pe care, în temeiul mandatului său, consilierul-auditor trebuie să îl dea Directorului General pentru Concurență.

50 Comisia consideră că raportul adresat de consilierul-auditor Directorului General pentru Concurență, din moment ce acest raport, pe care îl emite un funcționar al Comisiei, este făcut verbal în general, se încadrează într-un proces de luare a deciziilor intern al Comisiei și nu poate așadar să fie comunicat întreprinderilor.

51 Comisia subliniază, de asemenea, că mandatul consilierului-auditor nu prevede ca raportul acestuia să fie făcut public.

52 În fine, aceasta subliniază că libertatea de exprimare și independența consilierului-auditor ar fi compromise în cazul în care intervențiile sale nu rămân confidențiale. Acest punct de vedere este confirmat de Ordonanța Curții din 11 decembrie 1986 (cauza ICI/Comisia, 212/86 R, punctele 5–8, nepublicată în *Recueil*), potrivit căreia raportul consilierului-auditor nu trebuie să fie luat în considerare de către Curte în scopul controlului jurisdicțional.

53 Tribunalul subliniază că dreptul la apărare nu presupune ca întreprinderile implicate într-o procedură în temeiul articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE să poată comenta raportul consilierului-auditor care reprezintă un document exclusiv intern al Comisiei. În acest sens, Curtea a hotărât că raportul respectiv are valoarea unui aviz pentru Comisie, că aceasta nu este deloc obligată să se conformeze acestuia și că, în aceste condiții, raportul respectiv nu prezintă deloc un aspect decisiv de care trebuie să țină seama instanța comunitară pentru a exercita controlul legalității (Ordonanța din 11 decembrie 1986, 212/86 R, citată anterior, punctele 5–8). Respectarea dreptului la apărare este asigurată potrivit legii dacă diversele instanțe implicate în adoptarea deciziei finale au fost informate în mod corect cu privire la argumentele formulate de întreprinderi, ca răspuns la obiecțiile pe care li le-a comunicat Comisia, precum și la dovezile prezentate de Comisie în sprijinul obiecțiilor respective (Hotărârea Curții din 9 noiembrie 1983, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Comisia*, 322/81, Rec., p. 3461, punctul 7).

54 În acest sens, trebuie subliniat că raportul consilierului-auditor nu are ca obiect completarea sau corectarea argumentelor întreprinderilor, nici formularea unor obiecții noi sau furnizarea unor dovezi noi împotriva acestora.

55 Rezultă că întreprinderile nu au dreptul, în temeiul respectării dreptului la apărare, de a solicita comunicarea raportului consilierului-auditor pentru a-l putea comenta (a se vedea Hotărârea Curții din 17 ianuarie 1984, *VBVB și VBBB/Comisia*, punctul 25, 43/82 și 63/82, Rec., p. 19).

56 Prin urmare, obiecția trebuie să fie respinsă.

4. Poziția specială a reclamantei în procedura administrativă

57 Reclamanta subliniază că a fost implicată în procedura administrativă după ce aceasta fusese deja începută. Aceasta s-a aflat astfel într-o poziție specială, consecința fiind faptul că nu a avut cunoștință deplină despre modul în care se desfășurase dezbaterile argumentelor până în acel moment.

58 Tribunalul constată că reclamanta nu a precizat în ce mod poziția sa specială în cadrul procedurii administrative a privat-o de posibilitatea de a-și prezenta, după cum considera de cuviință, punctul de vedere asupra obiecțiilor formulate de către Comisie împotriva sa în comunicările obiecțiilor care i-au fost adresate, precum și asupra dovezilor în sprijinul obiecțiilor respective și menționate de Comisie în comunicările obiecțiilor sau anexate acestora.

59 Faptul că reclamanta nu a participat la prima serie de audieri nu a împiedicat-o să ia poziție în timp util cu privire la obiecțiile care i-au fost adresate și prin urmare aceasta nu se poate prevala

de faptul că nu a fost informată cu privire la dezbaterile contradictorii care se desfășuraseră deja între Comisie și celelalte întreprinderi.

60 Rezultă că poziția specială a reclamantei în procedura administrativă nu a condus la o încălcare a dreptului la apărare și că, prin urmare, obiecția trebuie să fie respinsă.

Cu privire la dovedirea încălcării

61 În conformitate cu decizia (punctul 80 primul paragraf), începând din 1977 producătorii de polipropilenă care aprovizionau Comunitatea au participat la un întreg set de planuri, dispoziții și măsuri adoptate în cadrul unui sistem de reuniuni periodice și contacte permanente. Decizia (punctul 80 al doilea paragraf) adaugă că planul tuturor producătorilor urmărea să organizeze întâlniri pentru a ajunge la un acord expres asupra unor puncte specifice.

62 În aceste condiții, este necesar să se verifice, în primul rând, dacă într-adevăr Comisia a dovedit potrivit legii constatările de fapt referitoare, pe de o parte, la perioada cuprinsă între noiembrie 1977 și sfârșitul lui 1978 ori începutul lui 1979 (I) și, pe de altă parte, la perioada cuprinsă între sfârșitul lui 1978 ori începutul lui 1979 și începutul lui 1982 ori începutul lui 1983 (II), în ceea ce privește sistemul de reuniuni periodice (A), inițiativele de prețuri (B), măsurile pentru facilitarea punerii în aplicare a inițiativelor de prețuri (C) și stabilirea tonajelor-țintă și a cotelor (D), ținând seama de actul atacat (a) și de argumentele părților (b), înainte de aprecierea acestora (c); în al doilea rând, trebuie să se verifice aplicarea articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE în cazul acestor fapte.

1. Constatările de fapt

I – Perioada cuprinsă între noiembrie 1977 și sfârșitul lui 1978 sau începutul lui 1979

A – Actul atacat

63 Decizia (punctul 78 al patrulea paragraf) afirmă că sistemul de reuniuni periodice ale producătorilor de polipropilenă a început la scurt timp după încheierea anului 1977, dar e imposibil să se precizeze data la care fiecare producător a început să participe la sistem. În decizie se precizează că Anic, care se numără printre producătorii despre care nu s-a dovedit că au „sprijinit” inițiativa din 1977, recunoaște că a participat la reuniuni încă de la început.

64 Cu toate acestea, decizia (punctul 105 primul și al doilea paragraf) precizează că data exactă la care fiecare producător a început să participe la sesiunile plenare periodice nu putea fi stabilită cu certitudine. Data la care Anic, ATO, BASF, DSM și Hüls au început să participe la aranjamente nu putea fi ulterioară anului 1979, deoarece s-a dovedit că toți cei cinci producători au participat la partajarea piețelor sau la sistemul de cote introdus pentru prima dată în anul respectiv.

B – Argumentele părților

65 Reclamanta afirmă că decizia este eronată acolo unde afirmă că participarea acesteia la reuniuni a început în noiembrie 1977. Comisia a interpretat greșit răspunsul dat de Anic la cererea de informații [anexa 27 la comunicarea specifică a obiecțiilor adresată societății Monte (denumită în continuare „comunicarea specifică Monte”) la care se face trimitere în comunicarea specifică a obiecțiilor adresată societății Anic (denumită în continuare „comunicarea specifică Anic”)] în care declarase, pe de o parte, că reuniunile au început „în cursul anilor ’70, spre sfârșitul acestei perioade” și, pe de altă parte, că „participarea întreprinderii Anic putea fi determinată într-o perioadă apropiată de începutul reuniunilor respective”. Întrucât nu se mai afla în posesia documentelor referitoare la acea perioadă, reclamanta a considerat cu bună credință că începutul participării sale, pe care o situa în 1979, era apropiată de începutul reuniunilor producătorilor pe care o data în jurul anului 1979, adică la sfârșitul anilor ’70.

66 De asemenea, aceasta subliniază că decizia este contradictorie în privința începutului participării sale. Punctul 105 din decizie pune societatea Anic în aceeași situație cu ATO, BASF, DSM și Hüls, deși recunoaște că nu are dovada participării societății Anic înainte de 1979. În schimb, în partea dispozitivă i se reproșează societății Anic că a participat la încălcare începând din 1977, în timp ce societății ATO i se reproșează că a început să participe din 1978, iar societăților BASF, DSM și Hüls că au început să participe la o dată cuprinsă între 1977 și 1979.

67 În ceea ce o privește, Comisia precizează că din mărturisirea clară cuprinsă în răspunsul societății Anic la cererea de informații rezultă că aceasta a început să participe la reuniunile producătorilor aproximativ prin noiembrie 1977.

68 Comisia afirmă că Anic nu poate reveni asupra mărturisirii respective, cu atât mai mult cu cât în replică aceasta a justificat retractarea respectivă prin faptul că, la data când a răspuns la cererea de informații, nu deținea documentele Comisiei, ceea ce dovedește că reclamanta și-a adaptat răspunsul în funcție de mijloacele de probă de care dispunea Comisia.

C – Aprecierea Tribunalului

69 Tribunalul constată că, astfel cum a recunoscut Comisia în cadrul audierii, singurul mijloc de probă prezentat pentru a dovedi participarea reclamantei la reuniuni în perioada relevantă este răspunsul acesteia la cererea de informații (anexa 27, comunicarea specifică Monte), în care se precizează:

« Incontri fra i produttori europei di polipropilene sono iniziati negli anni 70 intorno al termine di quel periodo. Non siamo in grado di stabilire con precisione la data in cui è iniziata la partecipazione dell’Anic, ma riteniamo si collochi in un momento prossimo all’inizio degli incontri stessi. »

(„Reuniunile producătorilor europeni de polipropilenă au început în cursul anilor ’70, spre sfârșitul acestei perioade. Nu suntem în măsură să stabilim cu precizie data la care a început participarea societății Anic, dar considerăm că aceasta se încadrează într-o perioadă apropiată de începutul reuniunilor respective.”)

70 În acest sens, trebuie reamintit că răspunsul reclamantei nu poate fi considerat ca o mărturisire clară a participării la reuniuni începând din noiembrie 1977. Reclamanta dă propriului răspuns o interpretare literală și contextuală perfect plauzibilă care se coroborează cu răspunsul societății ICI la cererea de informații (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 8) care, după ce precizează că reuniunile „patronilor” și „experților” au început la sfârșitul lui 1978 sau începutul lui 1979, declară că Anic a participat periodic la reuniunile respective în perioada în care a fost prezentă pe piața polipropilenei între 1979 și 1983, adică ulterior perioadei relevante.

71 De asemenea, trebuie subliniat că îndoiala exprimată de Comisie în decizie (punctul 105 al doilea paragraf), în care a afirmat că data la care Anic, ATO, BASF, DSM și Hüls au început să participe la aranjamente nu putea fi ulterioară lui 1979, vine în sprijinul interpretării date de reclamantă în răspunsul la cererea de informații.

72 Trebuie subliniat că îndoiala respectivă reiese și din comunicarea specifică a obiecțiilor adresată reclamantei, în care Comisia a reprodus pur și simplu răspunsul societății Anic la cererea de informații fără să indice interpretarea pe care considera să o dea răspunsului respectiv cu privire la stabilirea exactă a începutului participării societății Anic la reuniuni, precum și din comunicarea generală a obiecțiilor în care Comisia nu a menționat numele reclamantei în legătură cu reuniunile desfășurate anterior anului 1979.

73 Din cele de mai sus rezultă că, întrucât nu era în măsură să prezinte niciun mijloc de probă care să demonstreze în fapt participarea Anic la încălcarea anterior sfârșitului anului 1978 sau anterior începutului anului 1979, Comisia nu a demonstrat potrivit legii participarea respectivă.

II – Perioada cuprinsă între sfârșitul anului 1978 sau începutul anului 1979 și sfârșitul anului 1982 sau începutul anului 1983

A – Sistemul de reuniuni periodice

a) Actul atacat

74 Decizia (punctul 18 al treilea paragraf, punctul 78 al patrulea paragraf și punctul 105 al doilea paragraf) acuză reclamanta că a participat la sistemul de reuniuni periodice ale producătorilor de polipropilenă asistând periodic la reuniuni până la mijlocul sau sfârșitul anului 1982 (punctul 19 primul paragraf și punctul 78 al șaptelea paragraf), moment în care a încetat să participe la reuniuni în urma reorganizării industriei petrochimice din Italia și a cedării afacerii cu polipropilenă societății Monte.

75 Decizia (punctul 21) afirmă că obiectul reuniunilor periodice respective era, în special, acela de a stabili prețurile-țintă și volumele vânzărilor, precum și verificarea respectării acestora de către producători.

b) Argumentele părților

76 Deși recunoaște că a început să participe la reuniuni prin 1979, reclamanta afirmă că singura reuniune în privința căreia Comisia a dovedit participarea sa este o reuniune din ianuarie 1981 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 17) și că participarea sa la reuniuni a încetat probabil la începutul lui 1982 ca urmare a situației industriei chimice italiene, astfel cum o dovedesc mai multe procese-verbale ale reuniunilor desfășurate în 1982. În acest sens, se poate constata în procesul-verbal al reuniunii din 13 mai 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 24) că Anic/SIR nu mai participau, în timp ce alți producători sunt menționați simplu ca absenți. Procesul-verbal al reuniunii din 2 septembrie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 30) preciza de asemenea că Anic nu mai era prezentă și că era considerată o sursă de probleme, ceea ce confirmă încă o dată procesul-verbal al reuniunii din 2 noiembrie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 32). Anic a crezut din greșeală că poate să declare, în răspunsul la cererea de informații (anexa 27, comunicarea specifică Monte), că participase la o reuniune din octombrie 1982. În corpul deciziei, Comisia însăși recunoaște de altfel că Anic nu a mai participat la reuniuni „începând de la mijlocul sau sfârșitul lui 1982” (decizie, punctul 19).

77 Reclamanta afirmă că menționarea denumirii acesteia în tabelele și listele anexate la procesele-verbale ale reuniunilor nu constituie o dovadă concludentă a prezenței reclamantei la reuniuni. Dintr-o comparație a tuturor acestor referințe incluse în tabele reiese în mod clar că acestea sunt identice, atât în perioada în care Anic pare să fi fost prezentă la reuniuni, cât și în perioada în care Anic nu a fost în mod sigur prezentă.

78 Aceasta adaugă că, în multe dintre tabele, se fac trimiteri comune la Anic și la SIR, ca și când acestea ar constitui o singură întreprindere, cu toate că exista o concurență intensă între aceste două întreprinderi și că Anic nu ar fi acceptat niciodată să se lase impresia că acestea constituie o singură întreprindere.

79 Pe de altă parte, reclamanta susține că participarea sa la reuniuni în perioada relevantă a fost pur pasivă și reamintește că nu sunt probatoriile documentele prezentate de Comisie pentru a dovedi contrariul, respectiv tabelele și listele anexate la procesele-verbale ale reuniunilor producătorilor și care fac trimiteri comune la Anic și la SIR.

80 De asemenea, aceasta susține că în procesele-verbale ale reuniunilor, ca de exemplu cele din 21 septembrie sau din 2 noiembrie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 30 și 32), Anic era prezentată ca o problemă sau sursă de probleme asupra căreia era necesar să se exercite presiuni. Acest fapt dovedește că reclamanta a avut un comportament concurențial și independent pe piață.

81 Reclamanta afirmă că participarea sa la reuniuni a fost pur sporadică, deși obiecția formulată de Comisie necesită dovada prezenței periodice la reuniuni ca element constitutiv al încălcării. În acest sens, reclamanta subliniază că decizia este de două ori contradictorie întrucât, pe de o parte, afirmă la punctul 18 că Anic participa periodic la reuniuni, în timp ce la punctul 37 al doilea paragraf o exclude din lista participanților obișnuiți la reuniuni și, pe de altă parte, menționează prezența societății Anic la numai două reuniuni din ianuarie 1981 (punctul 33 al treilea paragraf), deși afirmă că în perioada cuprinsă între septembrie 1979 și septembrie 1983 au avut loc 55 de reuniuni (tabelul 3 din decizie).

82 Comisia, pe de altă parte, consideră că Anic a încetat să participe la reuniuni la mijlocul sau sfârșitul lui 1982. Această afirmație se bazează pe răspunsul dat de Anic la cererea de informații, în care se precizează că:

„Ci risulta che l'ultima partecipazione dell'Anic a una riunione di quel tipo dati dal mese di ottobre 1982 a Zurigo.”

(„Se pare că ultima participare a societății Anic la o reuniune de acest gen datează din octombrie 1982 la Zürich.”)

Această mărturisire este coroborată cu faptul că Anic a participat în septembrie 1982 la stabilirea cotelor pentru 1983, astfel cum indică două documente găsite la ICI (comunicarea generală a obiecțiilor, anexe 73 și 76).

83 Comisia adaugă că procesele-verbale ale reuniunilor din 13 mai, 21 septembrie și 2 noiembrie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexe 24, 30 și 32), citate de reclamantă, în care se precizează că „Anic/SIR no longer come” („Anic/SIR nu mai vin”), „Anic were seen as a problem” („Anic a fost considerată o problemă”), „pressure was needed” („era necesar să se exercite presiuni”) asupra Anic și „Anic were alleged to be a nuisance” („Anic a fost considerată o sursă de probleme”), nu sunt de natură să discolpe reclamanta, în măsura în care nu trebuie să se confunde respectarea cartelului cu participarea la acesta, iar procesele-verbale respective se referă la o perioadă în care reclamanta a început să nu mai participe la reuniuni.

84 Comisia subliniază că cel care participă la reuniunile având ca obiect stabilirea obiectivelor de prețuri sau a cotelor nu se poate apăra susținând că a adoptat o atitudine pur pasivă în cadrul reuniunilor respective. Distincția între simpla prezență la reuniuni și acceptarea deciziilor adoptate în cursul reuniunilor nu este relevantă. Participarea, chiar și pasivă, la reuniuni este, astfel, suficientă pentru a permite concurenților să considere că participantul s-a angajat să urmeze direcția stabilită în comun și pentru a-l expune criticilor concurenților acestuia atunci când se abate de la direcția comună.

85 Pe de altă parte, aceasta susține că sporadicul caracter al participării societății Anic la reuniuni este dezmințit de răspunsul societății ICI la cererea de informații (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 8), în care reclamanta este inclusă printre participanții obișnuiți la reuniuni. Comisia consideră că prezența materială a societății Anic la reuniuni nu și-a pierdut caracterul periodic decât începând de la mijlocul, nu începutul lui 1982. Aceasta precizează că, dacă nu a fost în măsură să alcătuiască cu precizie lista reuniunilor la care a participat Anic, este din cauză că, spre deosebire de ceilalți producători, această întreprindere nu mai deținea voucherele angajaților trimiși la reuniuni.

86 Comisia adaugă că, din dorința de a fi completă, denumirile Anic și SIR nu sunt asociate în numeroase documente, contrar afirmațiilor reclamantei.

c) Aprecierea Tribunalului

87 Tribunalul constată că din răspunsul reclamantei la cererea de informații (anexa 27, comunicarea specifică Monte) coroborat cu răspunsul dat de ICI la cererea respectivă (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 8) rezultă că într-adevăr Comisia a dovedit potrivit legii că Anic a participat la reuniunile periodice ale producătorilor de polipropilenă începând de la sfârșitul lui 1978 sau începutul lui 1979.

88 În ceea ce privește începutul participării societății Anic la reuniuni, trebuie reamintit că răspunsul dat de ICI la cererea de informații o include pe reclamantă, spre deosebire de alți doi producători, printre participanții obișnuiți la reuniunile „patronilor” și „experților” începând din 1979. Acest răspuns trebuie interpretat ca datând participarea reclamantei de la începutul sistemului de reuniuni ale „patronilor” și „experților”, care a fost instituit la sfârșitul lui 1978 sau începutul lui 1979.

89 Răspunsul ICI la cererea de informații este confirmat în acest sens de interpretarea pe care, în memoriile prezentate în fața Tribunalului, reclamanta a dat-o propriului răspuns la cererea de informații în legătură cu punctul 105 al doilea paragraf din decizie. Într-adevăr, reclamanta a precizat că singura dată sigură referitoare la începutul pretensei participări a acesteia la reuniuni a rămas anul 1979.

90 În ceea ce privește sfârșitul participării societății Anic la reuniuni, Tribunalul constată că în decizie (punctul 19 primul paragraf și punctul 78 al șaptelea paragraf) Comisia a recunoscut că persistă o îndoială cu privire la data precisă și a recunoscut, în memoriile prezentate în fața Tribunalului, că prezența reclamantei la reuniuni și-a pierdut caracterul periodic începând din mai 1982. În mod asemănător, aceasta a recunoscut în cadrul audierii că participarea efectivă a societății Anic la reuniuni nu se mai înregistrase din septembrie 1982.

91 De asemenea, rezultă din procesul-verbal al reuniunii din 13 mai 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 24), că în cadrul acestei reuniuni s-a afirmat că Anic nu mai participa. Această afirmație este coroborată cu procesele-verbale ale reuniunilor ulterioare, în cadrul cărora societatea Anic nu mai este menționată în calitate de participantă, cu excepția procesului-verbal al reuniunii din 9 iunie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 25), din care reiese că reclamanta a prezentat autorului procesului-verbal respectiv date precise referitoare la vânzările pe care le efectuase în aprilie și mai 1982.

92 În ceea ce privește participarea reclamantei la o reuniune din octombrie 1982, Tribunalul constată că în răspunsul său la cererea de informații reclamanta a precizat că a participat la reuniunea respectivă, dar în prezent afirmă că această informație este probabil eronată, afirmație pe care o formulase deja în răspunsul său la comunicarea obiecțiilor.

93 În acest sens, chiar textul procesul-verbal al reuniunii respective (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 31) arată că asemeni producătorilor spanioli, Hercules, Amoco și BP, Anic nu a prezentat în cadrul reuniunii respective date privind propriile vânzări din septembrie 1982, contrar modului în care procedase în cadrul reuniunii din 9 iunie 1982, din moment ce alături de

cifrele proprii și de cifrele producătorilor menționați anterior apare mențiunea „est.” care în mod evident înseamnă „estimare”.

94 În consecință, este necesar să se constate că a fost o greșeală faptul că reclamanta a precizat în răspunsul său la cererea de informații că a participat la reuniunea din 6 octombrie 1982.

95 În ceea ce privește participarea periodică a reclamantei la sistemul de reuniuni periodice, Tribunalul consideră că a fost corect modul în care Comisia a dedus din răspunsul societății ICI la cererea de informații că participarea societății Anic a fost periodică între sfârșitul lui 1978 sau începutul lui 1979 și mijlocul lui 1982.

96 Comisia a considerat, de asemenea, în mod corect, în baza răspunsului societății ICI la cererea de informații, care este confirmat de numeroase procese-verbale ale reuniunilor, că la data la care reclamanta era încă prezentă pe piață obiectul reuniunilor era în special stabilirea prețurilor-țintă și a volumelor vânzărilor. Într-adevăr, în răspunsul respectiv se precizează că: „«Target prices» for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule...” , precum și „A number of proposals for the volume of individual producers were discussed at meetings” („«Prețurile-țintă» care au fost propuse periodic de către producători de la 1 ianuarie 1979 pentru calitatea de bază a fiecăreia dintre principalele categorii de polipropilenă sunt prezentate în anexă...” , precum și că „un număr de propuneri referitoare la volumul vânzărilor diverșilor producători au fost discutate în cursul reuniunilor”).

97 În plus, în explicarea organizării, pe lângă reuniunile „patronilor”, a unor reuniuni ale „experților” în marketing, începând de la sfârșitul lui 1978 sau începutul lui 1979, răspunsul societății ICI la cererea de informații precizează că discuțiile referitoare la stabilirea prețurilor-țintă și a volumelor vânzărilor deveneau din ce în ce mai concrete și precise, deși în 1978 „patronii” se limitaseră la elaborarea conceptului de prețuri-țintă în sine.

98 Trebuie adăugat că, de asemenea, Comisia a dedus în mod corect din răspunsul societății ICI la cererea de informații, în care se precizează:

„Only «Bosses» and «Experts» meetings came to be held on a monthly basis... By late 1978/early 1979 it was determined that the ad hoc meetings of Senior Managers should be supplemented by meetings of lower level managers with more marketing knowledge”

(„Numai reuniunile «patronilor» și «experților» se desfășurau lunar ... Spre sfârșitul anului 1978/începutul anului 1979, s-a decis că este necesar ca reuniunile «ad hoc» ale patronilor să fie completate de reuniuni ale persoanelor cu funcție de conducere de la un nivel inferior, care au cunoștințe mai bune de marketing”),

precum și că, din caracterul identic al naturii și obiectului reuniunilor, acestea se încadrau într-un sistem de reuniuni periodice.

99 Pe de altă parte, este necesar să se sublinieze că pretinsul caracter pasiv al participării societății Anic la reuniuni este infirmat în special de faptul că a oferit informații privind tonajele

lunare ale vânzărilor sale, ca de exemplu în cursul reuniunii din 9 iunie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 25), precum și de menționarea denumirii acesteia în diferite tabele (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 55-62), al căror conținut a trebuit să fie oferit de reclamantă în special în cursul reuniunilor la care a participat. În fapt, majoritatea reclamantelor au recunoscut în răspunsul la întrebarea scrisă adresată de Tribunal că nu era posibil să se întocmească tabelele găsite la ICI, ATO și Hercules în baza statisticilor din sistemul Fides de schimb de informații, iar în răspunsul său la cererea de informații ICI a declarat referitor la unul dintre tabelele respective că „the source of information for actual historic figures in the table would have been the producers themselves” („sursa din care provin cifrele din tabelul respectiv ce corespund cifrelor de afaceri deja realizate au constituit-o probabil producătorii înșiși”).

100 Din cele de mai sus rezultă că, într-adevăr, Comisia a stabilit potrivit legii că reclamanta a participat cu regularitate la reuniunile periodice ale producătorilor de polipropilenă între sfârșitul lui 1978 sau începutul lui 1979 și mijlocul lui 1982, că reuniunile respective aveau ca obiect, în special, stabilirea prețurilor-țintă și a volumelor vânzărilor, că acestea se încadrau într-un sistem și că participarea reclamantei la reuniunile respective nu a fost pur pasivă. Cu toate acestea, Comisia nu a demonstrat potrivit legii că participarea respectivă a avut loc după mijlocul lui 1982.

B – Inițiativele de prețuri

a) Actul atacat

101 În conformitate cu decizia (punctele 28–46), a fost pus în aplicare un sistem de stabilire a prețurilor-țintă prin intermediul inițiativelor de prețuri, dintre care cinci au putut să fie identificate pentru perioada relevantă, prima datând din perioada iulie–decembrie 1979, a doua din perioada ianuarie–mai 1981, a treia din perioada august–decembrie 1981, a patra din perioada iunie–iulie 1982, iar a cincea din perioada septembrie–noiembrie 1982.

102 Punctul 33 din decizie menționează denumirea reclamantei în acest sens numai pentru a afirma că aceasta a luat parte, în ianuarie 1981, la două reuniuni în cadrul cărora s-a dovedit necesar să se efectueze o creștere a prețurilor, decisă în decembrie 1980 pentru 1 februarie 1981 pe o bază de 1,75 DM/kg pentru rafie. Această creștere a prețurilor a fost efectuată în două etape, creșterea inițială rămânând în vigoare de la 1 februarie și noua creștere urmând să fie introdusă de la 1 martie „fără excepții”.

103 Decizia (punctul 77 al doilea paragraf) recunoaște că reclamanta nu a prezentat nicio instrucțiune privind prețurile, dar afirmă că procesele-verbale ale reuniunilor și alte documente demonstrează că Anic a participat periodic la reuniunile în cadrul cărora erau discutate și stabilite inițiativele de prețuri.

b) Argumentele părților

104 Fără să nege vreo participare la inițiativele de prețuri, reclamanta acuză Comisia că nu a prezentat dovada participării reclamantei la inițiativele respective. Reclamanta afirmă că de fapt

Comisia nu a reușit să demonstreze participarea acesteia la anumite reuniuni și că nu a putut găsi nicio instrucțiune privind prețurile pe care reclamanta să o fi adresat-o birourilor sale de vânzări.

105 Aceasta susține că prețurile pe care le-a practicat au fost întotdeauna diferite de prețurile-țintă, că nu a avut niciodată prețuri de listă pentru polipropilenă și că prețurile practicate de birourile de vânzări erau rezultatul unei aprecieri autonome a pieței, cu respectarea regulilor de concurență.

106 În ceea ce o privește, Comisia a dedus participarea reclamantei la inițiativele de prețuri din participarea acesteia la reuniunile care aveau ca obiectiv principal stabilirea prețurilor-țintă.

107 Aceasta adaugă că nu a putut aduna mai multe mijloace de probă din cauză că Anic nu a păstrat niciun document referitor la perioada relevantă. Comisia consideră că Anic nu poate scăpa de răspundere negând pur și simplu existența oricărei urme scrise a instrucțiunilor privind prețurile, deși nu neagă că a participat la reuniunile producătorilor.

108 Comisia declară că faptul că reuniunile respective erau urmate de instrucțiuni privind prețurile analoge formulate de diverși producători dovedește că nu era vorba de reuniuni pentru simplă informare, ci că din contră reuniunile aveau ca obiect coordonarea comportamentului producătorilor pe piață cu privire la prețuri.

c) Aprecierea Tribunalului

109 Tribunalul constată că procesele-verbale ale reuniunilor periodice ale producătorilor de polipropilenă demonstrează că producătorii care au participat la reuniunile respective au convenit acolo inițiativele de prețuri menționate în decizie. Astfel, în procesul-verbal al celor două reuniuni din ianuarie 1981 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 17) se precizează:

„Whilst all the evidence pointed to actual prices not reaching the previous target levels in February it was agreed that the DM 1.75 target should remain and that DM 2.00 should be introduced without exception in March”

(„Deși toate dovezile arată că în februarie prețurile reale nu atingeau nivelurile-țintă anterioare, participanții au convenit să mențină ținta de 1,75 DM și să o introducă în martie pe cea de 2,00 DM fără excepție”).

110 Din moment ce s-a dovedit potrivit legii că reclamanta a participat periodic la reuniunile respective începând de la sfârșitul lui 1978 sau de la începutul lui 1979 până la mijlocul lui 1982, aceasta nu poate afirma că nu a sprijinit inițiativele de prețuri care au fost stabilite, organizate și controlate, fără să furnizeze dovezi care să coroboreze această afirmație. Într-adevăr, în absența unor asemenea dovezi, nu există niciun motiv să se considere că reclamanta nu a sprijinit acele inițiative, spre deosebire de ceilalți participanți la reuniuni.

111 În acest sens, este necesar să se sublinieze că reclamanta a formulat două argumente pentru a demonstra că nu a sprijinit inițiativele de prețuri convenite. Reclamanta a afirmat, în primul rând, că participarea sa la reuniuni era pur pasivă și, în al doilea rând, că nu a ținut cont nicidecum de rezultatele reuniunilor pentru a-și stabili comportamentul pe piață în materie de prețuri și că, dacă s-au putut observa unele reacții paralele în comportamentul Anic în raport cu comportamentul celorlalți producători, acestea erau rezultatul evoluției prețului materiei prime și al comportamentului normal al unui mic producător pe o piață dominată de „cei patru mari”.

112 Niciunul dintre aceste două argumente nu poate fi acceptat ca dovadă pentru coroborarea afirmației reclamantei, care pretinde că nu a sprijinit inițiativele de prețuri convenite. Tribunalul reamintește că într-adevăr Comisia a dovedit potrivit legii că participarea reclamantei la reuniuni nu a fost pur pasivă, astfel încât primul argument formulat de reclamantă nu poate fi bazat pe fapte. În ceea ce privește al doilea argument, trebuie remarcat în primul rând că, chiar dacă ar fi fost sprijinit de fapte, acesta nu ar fi de natură să contrazică participarea reclamantei la stabilirea prețurilor-țintă în cursul reuniunilor, ci, mai mult, demonstrează că reclamanta nu a pus în aplicare rezultatul reuniunilor respective. De altfel, decizia nu afirmă nicăieri că reclamanta a practicat prețuri corespunzătoare întotdeauna prețurilor-țintă convenite în cursul reuniunilor, ceea ce arată că actul atacat nu se bazează pe punerea în aplicare de către reclamantă a rezultatului reuniunilor pentru a dovedi participarea acesteia la stabilirea acelor prețuri-țintă.

113 De asemenea, trebuie subliniat că, deși Comisia nu a putut obține instrucțiunile privind prețurile formulate de reclamantă și astfel nu dispunea de dovada punerii în aplicare de către aceasta a inițiativelor de prețuri respective sau a unui comportament paralel, acest fapt nu infirmă deloc constatarea participării reclamantei la acele inițiative.

114 Trebuie adăugat că astfel Comisia a putut deduce în mod corect din răspunsul societății ICI la cererea de informații (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 8), în care se precizează:

„«Target prices» for the basic grade of each principal category of polypropylene as proposed by producers from time to time since 1 January 1979 are set forth in Schedule...”

(„«Prețurile-țintă» care au fost propuse periodic de către producători de la 1 ianuarie 1979 pentru calitatea de bază a fiecăreia dintre principalele categorii de polipropilenă sunt prezentate în anexă ...”),

că aceste inițiative se încadrează într-un sistem de stabilire a prețurilor-țintă.

115 Din cele de mai sus rezultă că Comisia a stabilit potrivit legii că reclamanta se număra printre producătorii de polipropilenă între care au apărut intenții comune privind inițiativele de prețuri menționate la punctele 29–39 din decizie și că aceste inițiative se încadrau într-un sistem. Cu toate acestea, întrucât nu a stabilit potrivit legii participarea reclamantei la reuniunile periodice în a doua jumătate a lui 1982, Comisia nu a dovedit potrivit legii participarea reclamantei la inițiativa de prețuri menționată la punctele 40-46 din decizie.

C – Măsurile pentru facilitarea punerii în aplicare a inițiativelor de prețuri

a) Actul atacat

116 În decizie [articolul 1 litera (c) și punctul 27; a se vedea, de asemenea, punctul 42] reclamantei i se reproșează că a convenit cu ceilalți producători diverse măsuri pentru facilitarea punerii în aplicare a prețurilor-țintă, ca de exemplu limitări temporare ale producției, schimburi de informații detaliate privind livrările, desfășurarea unor reuniuni locale și, începând de la sfârșitul lui septembrie 1982, un sistem de „account management” având ca obiectiv punerea în aplicare a creșterilor de prețuri pentru anumiți clienți.

117 În ceea ce privește sistemul de „account management”, a cărui formă ulterioară și rafinată datează din decembrie 1982 este cunoscută sub denumirea de „account leadership”, reclamanta, ca și ceilalți producători, a fost desemnată coordonator sau „leader” pentru cel puțin un client major, în cazul căruia avea grijă să coordoneze în secret raporturile acestuia cu furnizorii săi. În temeiul acestui sistem, au fost identificați clienți în Belgia, Italia, Germania și Regatul Unit, iar un coordonator a fost desemnat pentru fiecare în parte. În decembrie 1982, a fost propusă o versiune generalizată a sistemului, care prevedea desemnarea unui conducător („leader”) având sarcina de a orienta, negocia și organiza mișcările prețurilor. Ceilalți producători, care tratau periodic cu clienții, erau cunoscuți sub denumirea de „contenders” și cooperau cu „account leader” atunci când făceau o ofertă clientului respectiv. Pentru a-i „proteja” pe „account leader” și „contenders”, oricare alt producător contactat de client a fost determinat să ofere prețuri superioare țintei vizate. În pofida afirmațiilor societății ICI, conform cărora planul a eșuat după numai câteva luni din cauza aplicării parțiale și ineficiente, în decizie se afirmă că procesul-verbal complet al reuniunii din 3 mai 1983 preciza că în perioada respectivă a fost examinat în detaliu cazul unor clienți diverși, precum și ofertele de prețuri făcute sau în curs de a fi făcute de către fiecare producător clienților săi și volumele livrate sau comandate.

b) Argumentele părților

118 Reclamanta susține că îi este greu să înțeleagă la ce se referă Comisia atunci când îi reproșează că a participat la o limitare temporară a producției, la un schimb de informații detaliate privind livrările și la organizarea unor reuniuni locale. În opinia acesteia, Comisia nu deține nicio dovadă a participării reclamantei la diferitele activități menționate. Reclamanta a produs întotdeauna la maximul capacității sale efective, sub rezerva reducerilor determinate de grevele din 1980 și 1981 și de defecțiunile instalațiilor din 1980 și 1981; în procesele-verbale ale reuniunilor întocmite de un angajat al ICI nu se face nicio trimitere la informații referitoare la livrările societății Anic, singura mențiune fiind cea referitoare la cotele de piață, făcută aproape întotdeauna în mod global pentru Anic și SIR; în fine, decizia nu face nicio trimitere la participarea reclamantei la reuniuni locale, nici măcar la existența unor asemenea reuniuni în cazul Italiei.

119 În ceea ce privește participarea reclamantei la sistemul de „account management”, reclamanta afirmă că acest sistem a fost instituit într-o perioadă în care ea nu mai participa la reuniuni.

120 Comisia susține că obiecțiile referitoare la limitarea temporară a producției și organizarea reuniunilor locale sunt menționate la punctele 71 și 43 din comunicarea generală a obiecțiilor și că schimbul de informații detaliate privind livrările este menționat la punctele 56–59 din decizie referitoare la măsurile temporare de limitare a volumelor vânzărilor în 1981 și 1982. În ceea ce privește sistemul de „account management”, Comisia declară că nu a dorit niciodată să afirme responsabilitatea reclamantei și că din acest motiv comunicarea obiecțiilor nu o menționează.

c) Aprecierea Tribunalului

121 Tribunalul consideră că punctul 27 din decizie trebuie interpretat în lumina punctului 26 al doilea paragraf, nu în sensul că reproșează fiecărui producător că s-a angajat în mod individual să ia toate măsurile menționate acolo, ci că reproșează fiecărui producător că a adoptat în diverse momente în cursul reuniunilor împreună cu ceilalți producători un set de măsuri, menționate în decizie, destinate să creeze condiții favorabile unei creșteri a prețurilor, în special prin reducerea artificială a ofertei de polipropilenă, măsuri a căror punere în aplicare a fost repartizată de comun acord între diverși producători în funcție de situația specifică a acestora.

122 Este necesar să se constate că de fapt Comisia nu a putut demonstra potrivit legii că reclamanta a participat la reuniunile în cadrul cărora a fost adoptat acel set de măsuri [în special cele din 13 mai, 2 și 21 septembrie și 2 decembrie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 24, 29, 30 și 33)] și că, prin urmare, nu a stabilit potrivit legii că reclamanta a sprijinit acel set de măsuri.

123 Rezultă, în primul rând, că participarea reclamantei la sistemul de „account management” nu a fost dovedită potrivit legii. În acest sens, Comisia a precizat în memoriul în apărare că nu a dorit niciodată să afirme responsabilitatea Anic în această privință. Cu toate acestea, Tribunalul constată că o asemenea limitare a obiecțiilor acceptate împotriva reclamantei nu reiese nici din decizie, nici din comunicările obiecțiilor. Într-adevăr, în decizie (punctul 19 primul paragraf și punctul 78 al șaptelea paragraf), Comisia lasă deschisă posibilitatea ca reclamanta să fi participat la reuniuni în a doua jumătate a anului 1982, ceea ce implică faptul că a trebuit să considere de asemenea că, dacă astfel era situația, aceasta participase la măsurile descrise la punctul 27, care fuseseră adoptate în cursul reuniunilor respective și care sunt reproșate, fără excepție, tuturor producătorilor care au participat la reuniunile periodice. În special, punctul 85 din comunicarea generală a obiecțiilor precizează că „producătorii au pus la punct un sistem pentru a realiza client-cu-client creșterile de prețuri preconizate” fără ca această comunicare sau comunicarea specifică a obiecțiilor adresată reclamantei să conțină o minimă limitare a acestei obiecții în ceea ce o privește.

124 Rezultă, în al doilea rând, că nici participarea reclamantei la măsurile de limitare a producției nu a fost dovedită potrivit legii. În memoriul în apărare, Comisia reținuse obiecția respectivă împotriva reclamantei în legătură cu punctul 71 din comunicarea generală a obiecțiilor (în realitate, este vorba despre punctele 67 și 69), în timp ce în ședință a precizat că nu reproșase niciodată reclamantei că a participat în mod direct la comportamentul respectiv de pe piață.

125 Pe de altă parte, Comisia a afirmat că obiecția referitoare la schimbul de informații privind vânzările, menționat tot la punctul 27 din decizie, se confunda de fapt cu obiecția sa referitoare la

cotele pentru anii 1981 și 1982 [decizie, articolul 1 litera (e)], împreună cu care se impune prin urmare să fie examinat.

126 În ceea ce privește participarea reclamantei la reuniunile locale, Comisia a afirmat în cursul ședinței că nu acuzase reclamanta în acest sens. Punctul 20 din decizie enumeră producătorii împotriva cărora s-a reținut acuzația respectivă, iar reclamanta nu este inclusă în rândul acestora. În consecință, trebuie să se constate că acuzația respectivă nu a fost reținută împotriva reclamantei în actul atacat.

127 Din cele de mai sus rezultă că, într-adevăr, Comisia nu a dovedit potrivit legii că reclamanta se număra printre producătorii de polipropilenă între care au apărut intenții comune privind măsurile pentru facilitarea punerii în aplicare a inițiativelor de prețuri, în măsura în care decizia o acuză că a participat la acestea.

D – Tonajele-țintă și cotele

a) Actul atacat

128 Conform deciziei (punctul 31 paragraful al treilea), „necesitatea unui sistem strict de cote (a fost) recunoscută” în cursul reuniunii din 26 și 27 septembrie 1979, al cărei proces-verbal menționa un proiect propus sau convenit la Zürich pentru a limita vânzările lunare la 80 % din media atinsă în cursul primelor opt luni ale anului.

129 Decizia (punctul 52) mai precizează că diverse proiecte de repartizare a pieței fuseseră deja puse în aplicare înainte de august 1982. Deși fiecărui producător i s-a alocat un procent din volumul total estimat din comenzi, nu a existat totuși nicio limitare sistematică prealabilă a producției totale. De asemenea, estimările pieței integrale au fost revizuite periodic, iar vânzările fiecărui producător, exprimate în tonaje, au fost ajustate pentru a corespunde procentului autorizat.

Pentru 1979 au fost stabilite unele ținte pentru volum (exprimat în tone); acestea s-au bazat cel puțin parțial pe vânzările realizate în cursul celor trei ani anteriori. Tabelele descoperite la ICI arată „ținta ajustată” de către producător pentru 1979, în comparație cu tonajul vândut în realitate în această perioadă în Europa de Vest (decizie, punctul 54).

131 La sfârșitul lunii februarie 1980, producătorii au convenit volume-țintă pentru 1980, exprimate încă în tonaje, în baza unei piețe anuale totale estimate la 1 390 000 tone. În conformitate cu decizia (punctul 55), la sediile ATO și ICI au fost descoperite tabele care arătau „țintele convenite” aferente fiecărui producător pentru 1980. Întrucât această primă estimare a pieței totale s-a dovedit prea optimistă, cota fiecărui producător a trebuit să fie ajustată prin scădere pentru a corespunde unui consum total pe anul respectiv de numai 1 200 000 tone. Cu excepția întreprinderilor ICI și DSM, vânzările realizate de diverși producători corespundeau în general țintei lor.

132 Potrivit deciziei (punctul 56), repartizarea pieței pentru 1981 a făcut obiectul unor negocieri lungi și complexe. În cursul reuniunilor din ianuarie 1981, s-a convenit, ca măsură temporară, ca pentru a ajuta la realizarea inițiativei de prețuri din februarie-martie, fiecare producător să își reducă vânzările lunare la 1/12 din 85 % din „ținta” pentru 1980. În așteptarea punerii la punct a unui plan mai stabil, fiecare producător a comunicat la reuniune tonajul pe care spera să îl vândă în 1981. Cu toate acestea, adăugarea acestor „ambii” a depășit cu mult estimările cererii totale. În pofida mai multor variante de compromis prezentate de Shell și ICI, nu s-a putut încheia niciun acord definitiv cu privire la cote pentru 1981. Ca o măsură provizorie, producătorii și-au atribuit fiecăruia aceeași cotă teoretică ca în anul precedent și au prezentat lunar, în cadrul reuniunii, o situație a vânzărilor realizate. În consecință, vânzările realizate au fost verificate în lumina unei repartizări teoretice a pieței disponibile în baza cotei pentru 1980 (decizie, punctul 57).

133 Decizia (punctul 58) precizează că pentru 1982 producătorii au făcut propuneri complexe, în care au încercat să concilieze factori divergenți, ca de exemplu rezultatele anterioare, ambițiile pe piață și capacitățile disponibile. Piața totală de repartizat a fost estimată la 1 450 000 tone. Unii producători au propus planuri detaliate de repartizare a pieței, alții s-au mulțumit să comunice ambițiile proprii în materie de tonaje. În cursul reuniunii din 10 martie 1982, Monte și ICI au încercat să ajungă la un acord. Decizia (punctul 58 ultimul paragraf) menționează totodată că, la fel ca în 1981, nu s-a putut încheia niciun acord definitiv și că în primul semestru al anului vânzările lunare ale fiecărui producător au fost comunicate în cursul reuniunii și comparate cu procentul realizat în cursul anului precedent. Potrivit deciziei (punctul 59), în cursul reuniunii din august 1982 s-au desfășurat negocieri pentru încheierea unui acord privind cotele pentru 1983, iar ICI a desfășurat cu fiecare dintre producători negocieri bilaterale pentru un sistem nou. Cu toate acestea, în așteptarea introducerii unui nou sistem de cote, producătorii au fost invitați să își limiteze vânzările lunare în al doilea semestru al anului 1982 la procentul din piața totală realizat de fiecare în primele luni ale anului 1982. Astfel, în 1982, cotele de piață au atins un anumit echilibru și au rămas stabile, în cazul majorității producătorilor, în comparație cu anii anteriori.

132 Potrivit deciziei (punctul 60), pentru 1983 ICI a invitat fiecare producător să comunice propriile ambiții și idei cu privire la cota de piață care ar trebui repartizată celorlalți. Astfel, Monte, Anic, ATO, DSM, Linz, Saga și Solvay, ca și producătorii germani prin intermediul BASF, au prezentat propuneri detaliate. Ulterior, aceste propuneri diferite au fost prelucrate pe calculator pentru a obține o medie, care a fost apoi comparată cu aspirațiile fiecărui producător. Aceste operațiuni au permis societății ICI să propună orientări pentru un nou acord-cadru pe anul 1983. Aceste propuneri au fost discutate în cursul reuniunilor din noiembrie și decembrie 1982. O propunere limitată inițial la primul trimestru al anului a fost discutată în cursul reuniunii din 2 decembrie 1982. Procesul-verbal al acestei reuniuni întocmit de ICI arată că ATO, DSM, Hoechst, Hüls, ICI, Monte și Solvay, precum și Hercules, au considerat „acceptabilă” cota care le-a fost repartizată (decizie, punctul 63). Aceste informații sunt coroborate de rezumatul convorbirii telefonice dintre ICI și Hercules din 3 decembrie 1982.

135 Decizia (punctul 77 al doilea paragraf *in fine*) ajunge la concluzia că documentele referitoare la aranjamentele în materie de cote arată că reclamanta a participat integral la proiectele respective pe toată durata prezenței acesteia pe piața polipropilenei și că a rămas implicată în acordurile privind cotele care reglementau primul trimestru al lui 1983 cel puțin (punctul 78 al șaptelea paragraf).

b) Argumentele părților

136 Pentru anii 1979-1982, reclamanta susține că tabelele menționate de Comisie (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 55-62) au fost redactate de terți, nu de ea însăși și că, astfel, nu pot să reflecte decât gândurile celor care le-au redactat fără să constituie în nici un fel o dovadă concludentă nici a participării Anic la redactarea acestora, nici a conformității efective între cele scrise și realitatea faptelor.

137 Aceasta consideră că menționarea denumirii sale în acele tabele nu este probatorie din două motive: pe de o parte, din cauză că nimic nu dovedește că acele tabele constituie rezultatul discuțiilor dintre producători și, pe de altă parte, din cauză că Anic este menționată acolo împreună cu SIR în ceea ce privește atât cifrele vânzărilor proprii, cât și cota proprie, ceea ce Anic nu ar fi putut niciodată să accepte, date fiind relațiile de concurență intensă între aceste două întreprinderi.

138 Reclamanta mai precizează că participarea acesteia la sistemul de cote este infirmată de faptul că instalația de producție a fost întotdeauna utilizată la capacitate maximă cu excepția grevelor și a defecțiunilor tehnice din 1980 și 1981.

139 Pentru 1983, reclamanta susține că nu este plauzibilă afirmația că aceasta a putut să participe la acorduri privind cotele comunicând aspirațiile sale societății ICI, din moment ce aceasta nu mai participa la reuniunile în cursul cărora au fost încheiate acordurile respective și nu se demonstrează nicidecum că au existat contacte între aceasta și ceilalți producători în acest sens în afara reuniunilor. Pentru a afirma contrariul, Comisia s-a bazat pe supoziții care nu aveau nici un temei în faptele concrete și a contribuit astfel la inversarea sarcinii probei.

140 De asemenea, pretinsa comunicare a propriilor aspirații într-un document din data de 28 octombrie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 76) nu poate fi considerată probatorie din cauză că privește anul 1983 și că Anic încetase activitatea în sectorul polipropilenei în favoarea societății Monte de la mijlocul lui 1982. Aceasta încetase să participe la reuniuni începând de la mijlocul lui 1982, așa că ar fi illogic să participe la sfârșitul lui 1982 la negocierea unui acord privind cotele pentru 1983 pe o piață de pe care ieșise. Acesta este motivul pentru care neagă orice valoare probatorie a documentului în cauză, despre care afirmă că nu putea fi emis de ea.

141 Comisia consideră că participarea Anic la acorduri privind cotele rezultă din menționarea denumirii acesteia în diverse tabele (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 55-62) care conțineau cifrele de vânzări ale tuturor producătorilor de polipropilenă din Europa de Vest din mai mulți ani, precum și „revised targets” („ținte revizuite”) sau „cote”, „aspirații” ori „agreed targets”(„ ținte convenite”). Tabelele respective au fost în mare parte întocmite între 1979 și 1982 și priveau volumele vânzărilor din anii menționați. Tabelele au fost găsite la sediile ICI și ATO și au fost întocmite de diverși producători. Comisia adaugă la aceste tabele procesul-verbal al celor două reuniuni din ianuarie 1981 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 17), la care se adaugă un tabel care compară „targets” și cifrele care reprezintă vânzările „actual” (vânzări „reale”).

142 Aceasta precizează că, în pofida afirmațiilor Anic, toate documentele respective nu proveneau de la ICI și că în mare parte datele referitoare la Anic sunt menționate separat de cele referitoare la SIR.

143 Comisia precizează în continuare că aceste documente conțin cifre care în mod necesar au fost comunicate chiar de Anic.

144 Comisia adaugă că Anic a participat la acordurile privind cotele pentru 1983. Convingerea acesteia se bazează pe coroborarea a două documente (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 73 și 76). Primul document, care descrie succint sistemul de cote pentru 1983, a fost găsit la sediul ICI și arată că aceasta din urmă a invitat producătorii să formuleze individual propriile aspirații în materie de cote, ceea ce au și făcut, după cum arată diverse documente (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 74-77). În opinia Comisiei, al doilea document constituie prezentarea aspirațiilor societății Anic. Toate aceste aspirații au făcut obiectul unui document rezumat electronic întocmit de ICI (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 85).

145 Comisia precizează în acest sens că, chiar dacă Anic nu mai asista la reuniunile care au avut loc în acea perioadă, aceasta a continuat să participe la acordurile privind cotele. Acordul nu s-a redus la prezența la reuniuni și nu se poate deduce din absența reclamantei de la una sau mai multe reuniuni că încetase participarea la acord, întrucât această absență nu implică în sine necunoașterea rezultatelor reuniunilor respective și nici neparticiparea la rezultatele respective, astfel cum arată pe de o parte documentul din 28 octombrie 1982 privind aspirațiile societății Anic (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 76) și pe de altă parte răspunsul societății ICI la cererea de informații (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 8) care arată că avuseseră loc contacte cu producătorii absenți de la reuniuni.

146 Aceasta adaugă că, în contradicție cu afirmațiile reclamantei, este perfect plauzibil ca aceasta să fi continuat să participe la acele acorduri în 1983, în măsura în care aceasta a rămas pe piață până în aprilie 1983, chiar dacă și-a cedat activitățile în favoarea Monte la sfârșitul anului 1982. Comisia își bazează afirmația pe anexele la răspunsul Anic la cererea de informații, în care sunt incluse cifrele de producție ale Anic în sectorul polipropilenei. Or, Anic a furnizat informații până la sfârșitul lui aprilie 1983. Comisia consideră, prin urmare, că nu era deloc illogic ca Anic să participe în octombrie 1982 la negocierile privind încheierea unui acord privind cotele pentru 1983.

c) Aprecierea Tribunalului

147 Trebuie reamintit că reclamanta a participat cu regularitate, începând de la sfârșitul anului 1978 sau începutul anului 1979 până la mijlocul anului 1982, la reuniunile periodice ale producătorilor de polipropilenă în cadrul cărora au avut loc discuții referitoare la volumele vânzărilor diverșilor producători și au fost efectuate schimburi de informații.

148 Trebuie subliniat, în paralel cu participarea Anic la reuniuni, că denumirea acesteia apare în diverse tabele al căror conținut arată în mod clar că acestea erau destinate definirii volumelor-țintă (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 55 și următoarele). Majoritatea reclamantelor au

recunoscut în răspunsul la întrebarea scrisă adresată de Tribunal că nu era posibilă întocmirea tabelelor găsite la sediile ICI, ATO și Hercules pe baza statisticilor din sistemul Fides, iar în răspunsul său la cererea de informații ICI a declarat referitor la unul dintre tabelele respective (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 8) că „the source of information for actual historic figures in the table would have been the producers themselves” („sursa din care provin cifrele din tabelul respectiv ce corespund cifrelor de afaceri deja realizate au constituit-o probabil producătorii înșiși”). Prin urmare, Comisia era îndreptățită să considere că Anic furnizase conținutul tabelelor respective în cursul reuniunilor la care participa.

149 Termenii utilizați în diverse documente referitoare la anii 1979 și 1980 prezentate de Comisie [ca de exemplu „revised target” („țintă revizuită”), „opening suggestions” („sugestii inițiale”), „proposed adjustments” („ajustări propuse”), „agreed targets” („ținte convenite”) fac posibilă concluzia că au apărut intenții comune între producători.

150 În ceea ce privește în special anul 1979, trebuie subliniat în baza întregului proces-verbal al reuniunii din 26 și 27 septembrie 1979 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 12) și în baza tabelului nedatat găsit la sediul ICI (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 55), intitulat „Producers' Sales to West Europe” („Vânzările producătorilor în Europa de Vest”), care conține cifrele de vânzări ale tuturor producătorilor de polipropilenă din Europa de Vest exprimate în kilotone pentru 1976, 1977 și 1978, precum și cifrele menționate la rubricile „1979 actual” („cifre reale din 1979”), „revised target” și „79”, că necesitatea de a spori strictețea sistemului de cote convenit pentru 1979 în ultimele trei luni din anul menționat a fost recunoscută în cadrul acelei reuniuni. Termenul „tight” („strict”), interpretat în coroborare cu limitarea la 80 % a 1/12 din vânzările anuale prevăzute, arată că regimul prevăzut inițial pentru anul 1979 trebuia să devină mai strict în ultimele trei luni ale anului. Această interpretare a procesului-verbal este coroborată de tabelul citat anterior deoarece acesta conține, la rubrica „79” din ultima coloană la dreapta coloanei intitulate „revised target”, cifre care trebuie să corespundă cotelor stabilite inițial. A fost necesară revizuirea acestora într-un sens mai strict deoarece fuseseră stabilite în baza unei piețe evaluate într-un mod prea optimist, așa cum s-a întâmplat și în 1980. Aceste constatări nu au fost infirmate de referirea, făcută la punctul 31 al treilea paragraf din decizie, la „un proiect propus sau convenit la Zürich pentru a limita vânzările lunare la 80 % din media atinsă în cursul primelor opt luni ale anului”. Această referire, interpretată în coroborare cu punctul 54 din decizie, trebuie să fie înțeleasă în sensul că volumele-țintă pentru vânzări fuseseră deja stabilite inițial pentru vânzările lunare din primele opt luni ale anului 1979.

151 În ceea ce privește anul 1980, Tribunal constată că stabilirea unor volume-țintă ale vânzărilor pentru întregul an reiese din tabelul datat 26 februarie 1980, găsit la ATO (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 60), care includea o coloană „agreed targets 1980” („ținte convenite 1980”), precum și din procesul-verbal al reuniunilor din ianuarie 1981 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 17) în cursul cărora unii producători, printre care se număra și reclamanta, au comparat cantitățile vândute efective („Actual kt”) cu țintele convenite („Target kt”). Documentele respective sunt confirmate, de asemenea, de un tabel datat 8 octombrie 1980 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 57), care compară două coloane ce conțin respectiv „1980 Nameplate Capacity” („capacitate nominală”) și „1980 Quota” pentru diverși producători.

152 Pentru anul 1981, Tribunalul subliniază că producătorilor li se reproșează că au participat la negocieri pentru încheierea unui acord privind cotele pentru anul respectiv și că, în acest context,

au comunicat „ambitiile” lor și că, în așteptarea unui asemenea acord, au convenit, ca măsură temporară, să limiteze vânzările lunare la 1/12 din 85 % din „ținta” convenită pentru 1980 în perioada februarie–martie 1981, că și-au alocat pentru restul anului aceeași cotă teoretică din anul precedent, că în fiecare lună în cursul reuniunilor au raportat vânzările proprii și, în ultimul rând, că au controlat dacă vânzările respectau cota teoretică repartizată.

153 Existența negocierilor între producători în scopul de a institui un sistem de cote și comunicarea „ambitiilor” proprii în cursul acestor negocieri sunt atestate de diverse elemente de probă ca de exemplu tabelele care conțin, pentru fiecare producător, cifrele „actual” și „targets” pentru anii 1979 și 1980, precum și „aspirations” pentru 1981 (comunicarea generală a obiectivelor, anexele 59 și 61); un tabel redactat în italiană (comunicarea generală a obiectivelor, anexa 62) care conține, pentru fiecare producător, cota pentru 1980, propunerile altor producători cu privire la cota care trebuie să îi fie repartizată pentru 1981 și propriile „ambiii” pentru 1981, precum și o notă internă a societății ICI (comunicarea generală a obiectivelor, anexa 63) care prezenta evoluția negocierilor respective, în care se preciza:

„Taking the various alternatives discussed at yesterday’s meeting we would prefer to limit the volume to be shared to no more than the market is expected to reach in 1981, say 1.35 million tonnes. Although there has been no further discussion with Shell, the four majors could set the lead by accepting a reduction in their 1980 target market share of about 0.35 % provided the more ambitious smaller producers such as Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz, Anic/SIR also tempered their demands. Provided the majors are in agreement the anomalies could probably be best handled by individual discussions at Senior level, if possible before the meeting in Zurich.”

(„Printre diversele soluții discutate în reuniunea de ieri, am prefera ca volumul de repartizat să fie limitat la un volum care nu depășește piața pe care sperăm să o atingem în 1981, respectiv 1,35 milioane de tone. Deși nu au existat alte discuții cu Shell, cei patru mari puteau să dea un exemplu acceptând o reducere de circa 0,35 % din cota lor de piață țintă pentru 1980 cu condiția ca cei mai ambițioși dintre producătorii mai mici, ca de exemplu Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz, Anic/SIR să își tempereze și ei pretențiile. Cu condiția ca cei patru mari să fie de acord, modul optim pentru a rezolva anomaliile constă desigur în discutarea acestora la nivelul «patronilor», în mod individual, dacă este posibil anterior reuniunii de la Zürich.”

Acest document este însoțit de o propunere de compromis întemeiată pe cifre care compară rezultatul obținut de fiecare în raport cu 1980 („% of 1980 target”).

154 Adoptarea măsurilor temporare constând în limitarea vânzărilor lunare la 1/12 din 85 % din „ținta” convenită anul precedent în cursul lunilor februarie și martie 1981 rezultă din procesul-verbal al reuniunilor din ianuarie 1981, în care se precizează:

„In the meantime [februarie-martie] monthly volume would be restricted to 1/12 of 85 % of the 1980 target with a freeze on customers.”

[„În perioada respectivă (februarie-martie) volumul lunar va fi limitat la 1/12 din 85 % din ținta pentru 1980 cu blocarea clienților.”]

155 Faptul că producătorii și-au alocat pentru restul anului aceeași cotă teoretică din anul precedent și au controlat dacă vânzările proprii respectau această cotă făcând în fiecare lună schimburi de date privind vânzările proprii, este dovedit de coroborarea a trei documente. Primul document este un tabel din 21 decembrie 1981 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 67) care conținea vânzările fiecărui producător defalcate pe luni și ale cărui ultime trei coloane referitoare la lunile noiembrie și decembrie și la totalul anual au fost adăugate de mână. Al doilea document este un tabel nedatat, redactat în italiană, intitulat „Scarti per società” (diferențe defalcate pe societăți”) și găsit la sediul ICI (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 65), care compară pentru fiecare producător pentru perioada ianuarie-decembrie 1981 cifrele de vânzare „actual” cu cifrele „theoretic” („teoretice”). Ultimul document este un tabel nedatat găsit la sediul ICI (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 68) care compară pentru fiecare producător pentru perioada ianuarie-noiembrie 1981 cifrele de vânzări și cotele de piață cu cele din 1979 și 1980, făcând o previziune pentru sfârșitul anului.

156 Astfel, primul tabel arată că producătorii au făcut schimburi reciproce de cifre privind vânzările lunare proprii. În combinație cu comparațiile între aceste cifre și cele realizate în 1980 – comparații care au fost efectuate în celelalte două tabele pentru aceeași perioadă – un asemenea schimb de informații, pe care un operator independent îl păstrează cu rigurozitate ca secret de afaceri, coroborează concluziile la care a ajuns decizia.

157 Participarea reclamantei la aceste activități diferite rezultă, pe de o parte, din participarea acesteia la reuniuni în cursul cărora au avut loc activitățile menționate și mai ales la reuniunile din ianuarie 1981 și, pe de altă parte, din menționarea denumirii acesteia în diversele documente menționate anterior. De altfel, în documentele menționate apar cifre în privința cărora trebuie reamintit că ICI a declarat în răspunsul la întrebarea scrisă adresată de Tribunal – la care celelalte reclamante fac trimitere în propriul răspuns – că nu ar fi fost posibil să se întocmească în baza statisticilor din sistemul Fides.

158 Pentru anul 1982, Tribunalul subliniază că li se reproșează producătorilor că au participat la negocieri pentru încheierea unui acord privind cotele pentru anul respectiv; că, în acest context, au comunicat „ambițiile” proprii în materie de tonaje; că, în lipsa unui acord definitiv, au raportat în cadrul reuniunilor cifrele de vânzări lunare în primul semestru, comparându-le cu procentul realizat în cursul anului precedent și că în al doilea semestru au făcut eforturi pentru a-și limita vânzările lunare la procentul din piața totală realizat în primul semestru al anului respectiv.

159 Existența unor negocieri între producători în scopul de a institui un sistem de cote și comunicarea ambițiilor proprii în cadrul acestora sunt atestate de: în primul rând, un document intitulat „Scheme for discussions «quota system 1982»” („Schemă de discuție privind un «sistem de cote 1982»”, comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 69), care menționează, pentru toți destinatarii deciziei, cu excepția societății Hercules, tonajul la care fiecare considera că are dreptul și, pentru unii destinatari (cu excepția Anic, Linz, Petrofina, Shell și Solvay), tonajul care considerau ei că trebuie să fie repartizat celorlalți producători; în al doilea rând, o notă a societății ICI intitulată „Polypropylene 1982, Guidelines” („Polipropilenă 1982, orientări”, comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 70 A), în care ICI analizează negocierile în desfășurare; în al treilea rând, un tabel datat 17 februarie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 70 B), în care se

compară diverse propuneri de repartizare a vânzărilor – dintre care cea intitulată „ICI Original Scheme” („Sistem inițial ICI”) suferă, într-un alt tabel, întocmit de mână, ajustări minore efectuate de Monte într-o coloană intitulată „Milliavacca 27/1/82” (este vorba despre numele unui angajat al societății Monte, comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 70 C); în ultimul rând, de un tabel întocmit în italiană (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 71) care constituie o propunere complexă (descrișă la punctul 58 al treilea paragraf *in fine* din decizie).

160 Măsurile adoptate pentru primul semestru sunt stabilite în procesul-verbal al reuniunii din 13 mai 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 24), în care se precizează în special:

„To support the move a number of other actions are needed a) limit sales volume to some agreed prop. of normal sales.”

[Pentru sprijin, este necesar un anumit număr de alte măsuri (a) limitarea volumului vânzărilor la o anumită prop.(orție) convenită din vânzările normale.”

Punerea în aplicare a acestor măsuri este atestată de procesul-verbal al reuniunii din 9 iunie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 25) la care se anexează un tabel care precizează pentru fiecare producător cifra „actual” a vânzărilor din perioada ianuarie–aprilie 1982, comparată cu cifra „theoretical based on 1981 av(erage) market share” („cifra teoretică calculată în baza cotei de piață medii din 1981”), precum și de procesul-verbal al reuniunii din 20 și 21 iulie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 26) în ceea ce privește perioada ianuarie-mai 1982 și de cel din 20 august 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 28) în ceea ce privește perioada ianuarie-iulie 1982.

161 Tribunalul constată că, în ceea ce privește anul 1981 și primul semestru din anul 1982, Comisia a dedus în mod corect din supravegherea reciprocă, în cadrul reuniunilor periodice, a punerii în aplicare a unui sistem de limitare a vânzărilor lunare în comparație cu o perioadă anterioară, că acest sistem fusese adoptat de participanții la reuniuni.

162 Trebuie adăugat că din cauza țințelor identice ale diverselor măsuri pentru limitarea volumelor vânzărilor – respectiv diminuarea presiunii exercitate asupra prețurilor prin oferta excedentară – Comisia a fost îndreptățită să deducă faptul că acestea se încadrau într-un sistem de cote.

163 Argumentele prezentate de reclamantă nu sunt de natură să infirme constatările făcute de Comisie cu privire la participarea reclamantei la diversele măsuri de limitare a volumelor vânzărilor pentru anii 1979, 1980, 1981 și primul semestru din anul 1982.

164 În primul rând, într-adevăr, argumentul reclamantei întemeiat pe faptul că documentele prezentate de Comisie au fost emise de terți și nu reprezintă rezultatul discuțiilor dintre producători este de fapt contrazis de conținutul proceselor-verbale ale reuniunilor (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 12, 17, 23 și 25), care arată că acestea se refereau mai ales la stabilirea unor volume-țință ale vânzărilor și că producătorii raportau aici cifrele proprii.

165 În al doilea rând, deși s-a stabilit că reclamanta a utilizat capacitățile de producție la maxim, o asemenea utilizare nu este de natură să infirme faptul că producătorii și-au repartizat volumele vânzărilor.

166 În al treilea rând, în fine, menționarea comună a Anic/SIR în numeroase documente nu mai este de natură să infirme caracterul probatoriu al documentelor în care figurează. Astfel, aceasta apare numai în documentele ulterioare perioadei noiembrie 1980, în timp ce în documentele anterioare (comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 55-58) Anic și SIR li se alocă cifre diferite. Această situație se explică prin faptul că, după 28 noiembrie 1980, în temeiul articolului 2 din Legea nr. 784 din 28 noiembrie 1980, ENI – societatea căreia îi aparținea Anic, a fost autorizată „ad assumere il mandato per la gestione della predetta società” („să preia mandatul pentru administrarea societății citate anterior”) și că, prin urmare, aceste societăți nu mai erau concurente.

167 Tribunalul constată în schimb că, de fapt, Comisia nu a demonstrat potrivit legii că reclamanta a participat la măsurile de limitare a volumelor vânzărilor în al doilea semestru din 1982, din moment ce Anic încetase să participe la reuniuni de la mijlocului anului 1982 și limitarea vânzărilor lunare la procentul din piața totală realizat în primul semestru al anului respectiv nu putea fi disociată de controlul, efectuat *a posteriori* de producători în cursul reuniunilor, asupra concordanței dintre cifrele efectiv realizate într-o anumită lună și cele care ar fi trebuit teoretic să fie realizate.

168 Această constatare este coroborată cu faptul că procesele-verbale ale reuniunilor în cursul cărora a fost verificată punerea în aplicare a limitării vânzărilor lunare (cele din 6 octombrie și 2 decembrie 1982, comunicarea generală a obiecțiilor, anexele 29 și 33) arată că reclamanta nu a participat la acest control prin furnizarea propriilor cifre de vânzări, întrucât se poate vedea în tabelele anexate la acele procese-verbale alături de denumirea Anic fie o cifră urmată de „est.” (pentru „estimare”), fie literele „N.A.” (pentru „not available”) („indisponibil”) și un număr estimat.

169 Tribunalul constată, în fine, că reclamanta este acuzată că a rămas „implicată în acordurile privind cotele care acopereau primul trimestru al anului 1983 cel puțin” (decizie, punctul 78 al șaptelea paragraf), deși aceasta încetase să participe la reuniuni de la mijlocului sau sfârșitul anului 1982.

170 Din lectura părții dispozitive din decizie în lumina motivelor acesteia (punctele 19, 60, punctul 77 al doilea paragraf, punctul 78 al șaptelea paragraf și punctul 96 al doilea paragraf) și a comunicării specifice a obiecțiilor adresate reclamantei reiese că în realitate Anic este acuzată este că a participat în ultimul trimestru din 1982 la negocierile pentru stabilirea cotelor pentru primul trimestru din 1983.

171 Reclamanta răspunde la această acuzație că este improbabil să fi participat la sfârșitul anului 1982 la negocierea unui acord privind cotele pentru 1983 din moment ce, la momentul respectiv, ieșise de pe piața polipropilenei.

172 În acest sens, trebuie remarcat că, în mod corect, Comisia a dedus din anexele la răspunsul reclamantei la cererea de informații, în care sunt incluse cifrele de vânzări ale acesteia până în aprilie 1983, că Anic a rămas prezentă pe piața polipropilenei până în aprilie 1983.

173 În cursul ședinței a reieșit că decretul-lege privind transferul activităților de la Anic la Monte data din iulie 1982, dar că în momentul respectiv nu se cunoștea valoarea exactă a tranzacției.

174 Rezultă din aceste elemente că nu este improbabil ca reclamanta să fi transmis celorlalți producători la sfârșitul anului 1982 aspirațiile sale în vederea stabilirii cotelor pentru primul trimestru din 1983. Prin urmare, este necesar să se examineze dacă într-adevăr Comisia a demonstrat potrivit legii că reclamanta comunicase aspirațiile sale.

175 În această privință, dovada principală prezentată de Comisie este reprezentată de o notă scrisă de mână de către un angajat al societății ICI și datată 28 octombrie 1982 (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 76), al cărei tabel rezumat în format electronic găsit la sediul ICI (comunicarea generală a obiecțiilor, anexa 85, p. 2) arată că exprimă „aspirațiile” reclamantei privind volumele vânzărilor și propunerile acesteia privind cotele de repartizat celorlalți producători.

176 Or, simplul fapt de a comunica propriile „aspirații” privind volumele vânzărilor și propunerile privind cotele de repartizat celorlalți producători, la cererea unui angajat al unei întreprinderi concurente care prezidează reuniunile al căror obiect este în special stabilirea unor volume-țintă ale vânzărilor, trebuie să fie considerat o participare punctuală la negocieri pentru stabilirea cotelor pentru primul trimestru din 1983. Deși nu s-a stabilit că reclamanta participa atunci la reuniuni sau că era în contact permanent cu ceilalți producători, trebuie să se considere că prin comunicarea aspirațiilor sale reclamanta a încercat, înainte de a vinde societății Monte activele în sectorul polipropilenei, să sporească valoarea acestora încorporând o „aspirație” mai mare privind volumele vânzărilor.

177 În consecință, Tribunalul constată că reclamanta a comunicat societății ICI aspirațiile sale privind volumele vânzărilor la sfârșitul lunii octombrie 1982 pentru stabilirea cotelor pentru primul trimestru din 1983, deși încetase să participe la sistemul de reuniuni periodice de la mijlocului anului 1982.

178 Având în vedere cele de mai sus, se impune concluzia că într-adevăr Comisia a stabilit potrivit legii, pe de o parte, că reclamanta se număra printre producătorii de polipropilenă între care au apărut intenții comune privind volumele-țintă ale vânzărilor pentru anii 1979 și 1980 și privind limitarea vânzărilor lunare în comparație cu o perioadă anterioară pentru anul 1981 și primul semestru al anului 1982 menționate în decizie și care se încadrau într-un sistem de cote, și, pe de altă parte, că la sfârșitul lunii octombrie 1982 reclamanta a comunicat societății ICI aspirațiile sale privind volumele vânzărilor pentru primul trimestru din 1983. În schimb, Comisia nu a stabilit potrivit legii că reclamanta se număra printre producătorii de polipropilenă între care au apărut intenții comune privind limitarea vânzărilor lunare în comparație cu o perioadă anterioară pentru al doilea semestru din 1982.

2. Aplicarea articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE

A – Calificarea juridică

a) Actul atacat

179 Potrivit deciziei (punctul 81 primul paragraf), setul de planuri și aranjamente adoptate în cadrul sistemului de reuniuni periodice și instituționalizate a constituit un „acord” unic și continuu în sensul articolului 85 alineatul (1).

180 În speță, producătorii, prin subscrierea la un plan comun de reglementare a prețurilor și aprovizionărilor pe piața polipropilenei, au participat la un acord-cadru care s-a concretizat într-o serie de acorduri subordonate mai detaliate, elaborate la intervale periodice (decizie, punctul 81 al treilea paragraf).

181 Decizia (punctul 82 primul paragraf) afirmă în continuare că, la punerea în aplicare detaliată a planului general, s-a încheiat un acord expres pe diverse puncte, ca de exemplu inițiativele individuale în materie de prețuri și planurile anuale de cote. Desigur că uneori producătorii nu au ajuns la un consens privind un proiect definitiv, ca de exemplu în cazul cotelor pentru 1981 și 1982. Totuși, faptul că producătorii au adoptat măsuri temporare destinate a suplini lipsa acestuia, inclusiv schimbul de informații și compararea vânzărilor lunare cu rezultatele atinse într-o perioadă de referință anterioară, implică nu numai un acord expres privind elaborarea și aplicarea unor asemenea măsuri, ci indică și existența unui acord implicit pentru a menține, în măsura posibilă, pozițiile respective ale producătorilor.

182 Concluzia potrivit căreia ar fi existat un singur acord permanent nu ar fi deloc afectată de faptul că unii producători, în mod inevitabil, nu au participat la toate reuniunile. Studiul și punerea în aplicare a unei „inițiative” ar fi durat mai multe luni și o absență ocazională nu împiedică cu nimic participarea unui producător (decizie, punctul 83 primul paragraf).

183 Potrivit deciziei (punctul 86 primul paragraf), instituirea unui cartel, ca urmare a faptului că se baza pe un plan comun și detaliat, a constituit un „acord” în sensul articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE.

Decizia (punctul 86 paragraful al doilea) afirmă că noțiunea de „acord” și cea de „practică concertată” sunt diferite, dar că se poate întâmpla ca respectiva coluziune să prezinte elemente din ambele forme de cooperare ilicită.

185 Noțiunea „practică concertată” se referă la o formă de coordonare între întreprinderi care, fără a fi ajuns la etapa încheierii unui acord propriu-zis, substituie cu bună-știință o cooperare practică între acestea în detrimentul concurenței (decizie, punctul 86 al treilea paragraf).

186 Potrivit deciziei (punctul 87 primul paragraf), tratatul urmărea prin elaborarea unei noțiuni de „practică concertată” distinctă să împiedice întreprinderile să eludeze aplicarea articolului 85 alineatul (1) prin înțelegeri secrete care sunt contrare concurenței fără să constituie un acord definitiv, ca de exemplu prin informări reciproce prelabile cu privire la atitudinea preconizată de fiecare în scopul posibilității fiecăruia de a-și ajusta comportamentul comercial știind că la fel vor proceda și concurenții (a se vedea Hotărârea Curții din 14 iulie 1972, ICI/Comisia, 48/69, Rec., p. 619).

187 Curtea a afirmat, în Hotărârea din 16 decembrie 1975 Suiker Unie (40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 și 114/73, Rec., p. 1663), că acele criterii de coordonare și cooperare definite de jurisprudența sa, departe de a necesita elaborarea unui adevărat „plan”, trebuie să fie interpretate în lumina concepției inerente privind dispozițiile tratatului referitoare la concurență, potrivit căreia orice operator economic trebuie să stabilească în mod autonom politica pe care intenționează să o desfășoare pe piața comună. Deși este adevărat că necesitatea de autonomie nu exclude dreptul întreprinderilor de a se adapta în mod inteligent la comportamentul constatat sau anticipat al concurenților lor, aceasta exclude vehement orice contact direct sau indirect între ele ce are ca obiect fie influențarea comportamentului de pe piață al unui concurent actual sau potențial, fie informarea concurentului respectiv cu privire la comportamentul adoptat sau preconizat a fi adoptat pe piață (decizie, punctul 87 al doilea paragraf). Un asemenea comportament ar putea să intre sub incidența articolului 85 alineatul (1) ca „practică concertată”, chiar dacă părțile nu s-au înțeles în prealabil în privința unui plan comun de stabilire a acțiunii acestora pe piață, dar adoptă sau aderă la mecanismele secrete care facilitează coordonarea comportamentului comercial al acestora (decizie, punctul 87 al treilea paragraf prima teză).

188 În plus, decizia (punctul 87 al treilea paragraf a treia teză) subliniază că, într-un cartel complex, este posibil ca anumiți producători să nu își fi exprimat întotdeauna consimțământul formal pentru un comportament adoptat de ceilalți, arătându-și totodată sprijinul general pentru planul respectiv și acționând în consecință. În anumite privințe, cooperarea și coluziunea constante între producători la punerea în aplicare a acordului de ansamblu puteau prin urmare să capete anumite caracteristici specifice unei practici concertate (decizie, punctul 87 al treilea paragraf a cincea teză).

189 Potrivit deciziei (punctul 87 al patrulea paragraf), importanța noțiunii de „practică concertată” nu rezultă așadar din deosebirea dintre o asemenea practică și un „acord”, cât din deosebirea dintre o coluziune care intră sub incidența articolului 85 alineatul (1) și un simplu comportament paralel în absența oricărui element de concertare. Prin urmare, este de mică importanță forma precisă pe care coluziunea a avut-o în acest caz.

190 Decizia (punctul 88 primul și al doilea paragraf) constată că majoritatea producătorilor au pretins, în cursul procedurii administrative, că atitudinea lor în cadrul așa-numitelor „inițiatives de prețuri” nu era rezultatul niciunui „acord” în sensul articolului 85 (a se vedea decizia, punctul 82) și că nu dovedește existența unei practici concertate, întrucât această noțiune implică „acte manifeste” pe piață; însă în cazul de față acestea lipsesc în totalitate, deoarece nicio listă de prețuri și nici un „preț-țintă” nu au fost vreodată comunicate clienților. Decizia respinge acest argument deoarece dacă ar fi necesar, în acest caz, să se bazeze pe existența unei practici concertate, obligația participanților de a adopta anumite măsuri pentru realizarea țintei lor comune ar fi stabilită pe deplin. Diversele inițiatives în materie de prețuri au fost înregistrate în

documente. De asemenea, este indubitabil că diverșii producători au acționat în paralel pentru a le pune în practică. Măsurile luate de producători, atât individual, cât și colectiv, reies din documente: procese-verbale ale reuniunilor, note interne, instrucțiuni și circulare către birourile de vânzări și scrisori către clienți. Este de mică importanță actul de a „publica” sau nu listele de prețuri. Instrucțiunile privind prețurile în sine ofereau nu numai cea mai bună dovadă posibilă a acțiunii întreprinse de fiecare producător pentru realizarea obiectivului comun, ci, prin conținutul și cronologia acestora, ofereau și dovada unei coluziuni.

b) Argumentele părților

191 Reclamanta recunoaște că deosebirea dintre un acord și o practică concertată poate să nu fie importantă, dat fiind că tocmai coluziunea sub orice formă face obiectul interdicției prevăzute la articolul 85 alineatul (1) din Tratatul CEE. În schimb, în cazul în care este vorba despre a stabili nu existența unei încălcări a dispoziției respective, ci tipul și gradul de răspundere care decurge din această încălcare, ar fi indicat, în opinia reclamantei, să se facă distincție între acord și practică concertată.

192 În cazul unui acord, din moment ce se dovedește adeziunea participanților la planul general care face obiectul acordului, este plauzibilă o răspundere, chiar și pentru activitățile la care unii dintre participanții la acord nu au participat în mod direct și necesar.

193 Reclamanta susține în schimb că, în cazul unei practici concertate, din cauză că lipsește tocmai dovada adeziunii la planul general, practica concertată este dovedită numai pentru acțiunile și comportamentele despre care s-a stabilit că sunt rezultatul unei concertări. Prin urmare, în limitele acestor acțiuni sau comportamente se realizează practica concertată în sine. În consecință, în cazul unei practici concertate, nu este posibil să se atribuie participanților o răspundere care depășește acțiunile și comportamentele care sunt în mod direct și efectiv dovedite și care sunt imputabile unei concertări.

194 Comisia subliniază, cu privire la efectele pe care reclamanta ar vrea să le obțină din calificarea drept acord sau practică concertată, că reclamanta încearcă să fragmenteze o încălcare unică, respectiv cartelul pentru menținerea prețurilor polipropilenei, într-un set de încălcări diferite pentru a limita astfel propria răspundere. Astfel, aceasta încearcă în mod artificial să disocieze diversele acțiuni întreprinse în cadrul cartelului, deși aceste acțiuni formează un ansamblu. Faptul de a adera la cartel – prin participarea la reuniunile incriminate – asociază în mod necesar Anic la răspunderea care decurge din ansamblul acțiunilor întreprinse.

195 Pe de altă parte, aceasta afirmă că practica concertată nu implică în mod necesar dovada unui comportament pe piață. Simplul fapt de a participa la contacte, în măsura în care acestea au ca obiect restrângerea autonomiei întreprinderilor, ar fi suficient ca să constituie o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE.

c) Aprecierea Tribunalului

196 Trebuie constatat că Comisia a calificat fiecare element de fapt reținut împotriva reclamantei fie drept acord, fie drept practică concertată în sensul articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE., Astfel din lectura combinată a punctului 80 al doilea paragraf, a punctului 81 al treilea paragraf și a punctului 82 primul paragraf din decizie rezultă că în principal Comisia a calificat drept „acord” fiecare dintre aceste elemente diferite.

197 În același mod, din lectura combinată a punctului 86 al doilea și al treilea paragraf, a punctului 87 al treilea paragraf și a punctului 88 din decizie rezultă că în subsidiar Comisia a calificat drept „practici concertate” elementele infracțiunii, deși acestea nu făceau posibilă concluzia că părțile se înțeleseseră în prealabil în privința unui plan comun pentru acțiunea lor pe piață, ci adoptaseră sau aderaseră la mecanisme de coluziune care facilitau coordonarea politicilor lor comerciale, sau nu permiteau să se stabilească, din cauza caracterului complex al cartelului, faptul că unii producători își exprimaseră consimțământul formal pentru un comportament adoptat de ceilalți, arătând totodată sprijinul general pentru planul respectiv și acționând în consecință. Astfel, decizia a concluzionat că în anumite privințe, cooperarea și coluziunea constante între producători pentru punerea în aplicare a unui acord general puteau prezenta anumite caracteristici specifice unei practici concertate.

198 Tribunalul constată că, din moment ce din jurisprudența Curții reiese că, pentru a exista un acord în sensul articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE, este suficient ca întreprinderile în cauză să își fi exprimat voința comună de a se comporta pe piață într-un mod stabilit (a se vedea Hotărârea din 15 iulie 1970, ACF Chemiefarma/Comisia, 41/69, Rec., p. 661, punctul 112, și Hotărârea din 29 octombrie 1980, Heintz van Landewyck/Comisia, 209/78–215/78 și 218/78, Rec., p. 3125, punctul 86), Comisia era îndreptățită să califice drept acorduri în sensul articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE intențiile comune ale reclamantei și ale celorlalți producători de polipropilenă pe care le-a dovedit potrivit legii și care priveau inițiativele de prețuri, volumele-țintă ale vânzărilor pentru anii 1979 și 1980 și măsurile de limitare a vânzărilor lunare în comparație cu o perioadă anterioară pentru anul 1981 și primul semestru din 1982.

199 Pentru a defini noțiunea de practică concertată, este necesar să se facă trimitere la jurisprudența Curții, din care reiese că acele criterii de coordonare și cooperare pe care le-a stabilit anterior trebuie să fie înțelese în lumina concepției inerente dispozițiilor Tratatului CEE referitoare la concurență, conform căreia orice operator economic trebuie să stabilească în mod autonom politica pe care intenționează să o urmeze pe piața comună. Deși această condiție de autonomie nu exclude dreptul operatorilor economici de a se adapta în mod inteligent la comportamentul constatat sau anticipat al concurenților lor, exclude vehement orice contact direct sau indirect între operatori ce are ca obiect sau ca efect fie influențarea comportamentului de pe piață al unui concurent actual sau potențial, fie informarea concurentului respectiv cu privire la comportamentul adoptat sau care urmează a fi adoptat de operator pe piață (Hotărârea din 16 decembrie 1975, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 și 114/73, citată anterior, punctele 173 și 174).

200 În speță, reclamanta a participat la reuniuni având ca obiect stabilirea prețurilor-țintă și a volumelor-țintă ale vânzărilor, reuniuni în cadrul cărora concurenții făceau schimburi de informații privind prețurile pe care doreau să le vadă practicate pe piață, prețurile pe care intenționau să le practice, pragul lor de rentabilitate, limitările volumelor vânzărilor pe care le considerau necesare sau cifrele lor de vânzări. Prin participarea sa la aceste reuniuni, reclamanta

a luat parte, împreună cu concurenții săi, la o concertare având ca obiect influențarea comportamentului acestora pe piață și dezvăluirea comportamentului pe care fiecare producător intenționa să îl adopte pe piață.

201 Astfel, reclamanta nu numai că a urmărit obiectivul de a elimina în avans incertitudinea referitoare la comportamentul viitor al concurenților săi, ci a trebuit în mod necesar să ia în seamă, în mod direct sau indirect, informațiile obținute în cadrul reuniunilor respective pentru a stabili politica pe care intenționa să o aplice pe piață. De asemenea, concurenții acesteia au luat în mod necesar în seamă, direct sau indirect, informațiile pe care reclamanta li le-a dezvăluit cu privire la comportamentul pe care îl adoptase sau pe care urma să îl adopte pe piață, pentru a stabili politica pe care ei intenționau să o aplice pe piață.

202 Rezultă că, în mod întemeiat, Comisia a putut în subsidiar să califice drept practici concertate în sensul articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE reuniunile periodice ale producătorilor de polipropilenă la care a participat reclamanta între sfârșitul anului 1978 sau începutul anului 1979 și mijlocul anului 1982, precum și comunicarea efectuată de reclamantă către ICI la sfârșitul lui octombrie 1982 cu privire la aspirațiile sale în materie de volume ale vânzărilor pentru primul trimestru din 1983.

203 Cu privire la întrebarea dacă într-adevăr era îndreptățită concluzia Comisiei privind existența unei încălcări unice, încadrate la articolul 1 din decizie drept „un acord și o practică concertată”, Tribunalul reamintește că diversele practici concertate constatate și acorduri încheiate se încadrau, pe motivul obiectului lor identic, în sistemele de reuniuni periodice, de stabilire a prețurilor-țintă și de cote.

204 Trebuie subliniat că aceste sisteme se încadrau într-un set de eforturi ale întreprinderilor în cauză pentru un obiectiv economic unic, acela de a denatura evoluția normală a prețurilor pe piața polipropilenei. Prin urmare, ar fi artificială subdivizarea acestui comportament continuu, caracterizat printr-un obiectiv unic, prin considerarea acestuia drept mai multe încălcări diferite. Astfel, reclamanta a participat – timp de mai mulți ani – la un ansamblu integrat de sisteme care constituie o încălcare unică, concretizată treptat atât prin acorduri, cât și prin practici concertate ilicite.

205 Trebuie subliniat că, de asemenea, Comisia a calificat în mod corect această încălcare unică drept „un acord și o practică concertată”, în măsura în care această încălcare conținea totodată elemente care trebuia să fie calificate „acorduri” și elemente care necesitau să fie calificate „practici concertate”. În fața acestei încălcări complexe, dubla calificare efectuată de Comisie la articolul 1 din decizie trebuie să fie înțeleasă nu ca o calificare care necesită simultan și cumulativ dovada că fiecare dintre aceste elemente de fapt prezintă elementele constitutive ale unui acord și unei practici concertate, ci ca o desemnare a unui ansamblu complex alcătuit din elemente de fapt, dintre care unele au fost calificate drept acorduri, iar altele drept practici concertate în sensul articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE, care nu prevede o calificare specifică pentru acest tip de încălcare complexă.

206 Pe de altă parte, din aprecierile Tribunalului referitoare la constatările de fapt efectuate de Comisie rezultă că aceasta a adus potrivit legii dovada întrunirii în general de către reclamantă a

fiecăruia dintre elementele constitutive ale acestei încălcări pe durata participării sale la sistemul de reuniuni periodice ale producătorilor de polipropilenă și că, prin urmare, Comisia nu i-a imputat răspunderea pentru comportamentul altor producători.

207 Având în vedere cele de mai sus, se impune concluzia că obiecția trebuie să fie respinsă.

B – Efectul restrictiv asupra concurenței

a) Actul atacat

208 Decizia (punctul 90 primul paragraf și al doilea paragraf) subliniază că pentru aplicarea articolului 85 alineatul (1) nu este absolut necesar, având în vedere obiectul vizibil anticoncurențial al acordului, să se demonstreze un efect contrar concurenței. Cu toate acestea, în speță, totul arată că acordul a avut într-adevăr un efect vizibil asupra condițiilor concurenței.

b) Argumentele părților

209 Reclamanta susține că politica sa comercială cu privire la prețurile și volumele vânzărilor a fost complet independentă de conținutul reuniunilor la care a participat. În acest sens, reclamanta subliniază că ceilalți producători o considerau o problemă sau o sursă de probleme și că este necesar să se exercite presiuni asupra sa.

210 Reclamanta subliniază că, în privința Anic, Comisia a recunoscut că nu a putut găsi la birourile de vânzări nicio instrucțiune privind prețurile. Cu toate acestea, reclamanta precizează că a prezentat Comisiei informații privind sistemul său de stabilire a prețurilor și politica de prețuri pe care o desfășurase. Astfel, ar fi demonstrat că prețurile pe care le practicase au fost întotdeauna diferite de „prețurile-țintă”, că nu a avut niciodată o listă de prețuri pentru polipropilenă și că întotdeauna a folosit capacitatea maximă de producție efectivă.

211 Reclamanta adaugă că pretinsa participare a sa la cartel era atât de redusă, din cauza cotei de piață mici, încât nu putea avea un efect restrictiv asupra concurenței în comparație cu prezența predominantă a „celor patru mari” care dețineau peste 50 % din piață. Reclamanta precizează că având o cotă de piață sub 3 %, îi era absolut imposibil să se opună comportamentului celor patru mari sau să exercite o influență oarecare asupra acestuia.

212 În ceea ce o privește, Comisia afirmă că în esență a răspuns deja la argumentele reclamantei. Comisia respinge însă categoric motivul invocat de reclamantă cu privire la lipsa de importanță a cotei sale de piață din care aceasta deduce că participarea sa nu putea în mod clar să producă un efect restrictiv asupra concurenței. Comisia răspunde că, în sensul aplicării articolului 85, efectele restrictive necesare sunt cele atribuibile cartelului luat în ansamblu, nu participării unei singure întreprinderi. Dacă nu aceasta ar fi situația, pe o piață alcătuită din întreprinderi mici, un cartel alcătuit 100 % din producători ar trebui să facă excepție de la interdicție având în vedere aportul nesemnificativ al fiecărui participant luat individual.

c) Aprecierea Tribunalului

213 Tribunalul constată că argumentația reclamantei urmărește să demonstreze că participarea sa la reuniunile periodice ale producătorilor de polipropilenă nu intră sub incidența articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE, în măsura în care comportamentul său concurențial pe piață dovedește că această participare nu avea obiect sau efect anticoncurențial.

214 Articolul 85 alineatul (1) din Tratatul CEE interzice ca fiind incompatibile cu piața comună orice acorduri întreprinderi sau practici concertate care pot să afecteze comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în interiorul pieței comune, în special cele care constau în stabilirea, direct sau indirect, a prețurilor de cumpărare sau de vânzare sau a oricăror altor condiții de tranzacționare și împărțirea piețelor sau surselor de aprovizionare.

215 Tribunalul reamintește că din propriile aprecieri referitoare la constatările faptelor făcute de Comisie rezultă că reuniunile periodice la care a participat reclamanta împreună cu concurenții aveau ca obiect restrângerea concurenței în interiorul pieței comune, în special prin stabilirea prețurilor-țintă și a volumelor-țintă ale vânzărilor și că, în consecință, participarea acesteia la reuniunile respective nu era lipsită de obiect anticoncurențial în sensul articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE.

216 Pe de altă parte, trebuie respinsă argumentația reclamantei, care urmărește să demonstreze că activitățile proprii nu puteau să restrângă concurența, în măsura în care întrebarea pertinentă nu este cea dacă participarea individuală a reclamantei la încălcarea a fost de natură să restrângă concurența, ci aceea dacă încălcarea la care a participat împreună cu alții a fost de natură să restrângă concurența. În acest sens, trebuie subliniat că întreprinderile care au participat la încălcarea constatată în decizie dețin aproape în totalitate piața, ceea ce face dovada faptului că încălcarea pe care au comis-o împreună a putut să restrângă concurența.

217 Rezultă că această obiecție trebuie să fie respinsă.

C – Afectarea comerțului dintre statele membre

a) Actul atacat

218 Decizia (punctul 93 primul paragraf) afirmă că acordul între producători era în măsură să producă un efect vizibil asupra comerțului dintre statele membre.

219 În speță, caracterul universal al aranjamentelor secrete, care cuprindeau practic ansamblul vânzărilor unui produs industrial de importanță majoră în întreaga Comunitate (și în alte țări din Europa de Vest), era ca atare în măsură să deturneze comerțul de la circuitele care s-ar fi format în absența unui asemenea acord (decizie, punctul 93 al treilea paragraf). În conformitate cu decizia (punctul 93 al patrulea paragraf), stabilirea prețurilor la un nivel artificial printr-un acord, în loc să lase pieței sarcina de a-și găsi propriul echilibru, ar fi denaturat structura concurenței în

întreaga Comunitate. Întreprinderile au fost eliberate de necesitatea imediată de a reacționa la forțele pieței și de a se lega de problema supracapacităților a căror existență o constataseră.

220 Decizia (punctul 94) precizează că prețurile-țintă stabilite în funcție de statul membru, discutate în cursul reuniunilor naționale, deși necesită să se țină cont într-o anumită măsură de situația locală, au denaturat în mod necesar regimul comercial și au redus diferențele de prețuri legate de eficacitatea mai mare sau mai mica a producătorilor. Sistemul de „account leadership” a accentuat efectul aranjamentelor privind prețurile prin faptul că orientau clienții către anumiți producători identificați după nume. Comisia recunoaște că, prin stabilirea de cote sau ținte, producătorii nu au defalcat alocările de volume în funcție de stat membru sau de regiune. Cu toate acestea, însăși existența unei cote sau ținte contribuie la restrângerea posibilităților deschise unui producător.

b) Argumentele părților

221 Reclamanta reamintește în acest sens că, din cauza dimensiunii sale ne semnificative pe piață, participarea la pretinsul cartel nu era de natură să afecteze comerțul dintre statele membre.

222 Comisia reamintește că acest argument este inacceptabil, deoarece nu participarea reclamantei este cea care trebuie să fie în măsură să afecteze comerțul dintre statele membre, ci cartelul în ansamblul său.

c) Aprecierea Tribunalului

223 Trebuie subliniat că nu era obligația Comisiei să demonstreze că participarea reclamantei la un acord și o practică concertată avusese un efect vizibil asupra comerțului dintre statele membre. Astfel, articolul 85 alineatul (1) din Tratatul CEE prevede doar ca acordurile și practicile concertate să fie în măsură să afecteze comerțul dintre statele membre. În acest sens, trebuie constatat că restrângerile constatate asupra concurenței erau în măsură să deterneze fluxurile comerciale de la tendința pe care ar fi avut-o altminteri (Hotărârea din 29 octombrie 1980, 209/78–215/78 și 218/78, citată anterior, punctul 172).

224 Pe de altă parte, trebuie reamintit în această etapă că reclamanta nu poate să se prevaleze de dimensiunea sa redusă pe piață pentru a pretinde că activitățile sale nu puteau să exercite o influență asupra comerțului dintre statele membre, din moment ce încălcarea pe care a comis-o în comun cu alte societăți este în măsură să afecteze comerțul dintre statele membre.

225 Prin urmare, Comisia a stabilit potrivit legii la punctele 93 și 94 din decizie că încălcarea la care a participat reclamanta era în măsură să afecteze comerțul dintre statele membre, fără să fie necesar să demonstreze că participarea individuală a reclamantei a afectat comerțul dintre statele membre.

226 Obiecția trebuie, prin urmare, să fie respinsă.

3. Concluzie

227 Din cele de mai sus rezultă, în primul rând, că, întrucât nu au fost stabilite potrivit legii constatările de fapt efectuate de Comisie împotriva reclamantei pentru perioada anterioară sfârșitului anului 1978 sau începutului anului 1979, precum și pentru perioada ulterioară sfârșitului lui octombrie 1982, articolul 1 din decizie trebuie să fie anulat în măsura în care constată că reclamanta a participat la încălcarea în perioadele respective; în al doilea rând, întrucât nu au fost stabilite potrivit legii constatările de fapt efectuate de Comisie împotriva reclamantei pentru perioada ulterioară mijlocului anului 1982 în ceea ce privește participarea acesteia la sistemul de reuniuni periodice ale producătorilor de polipropilenă, la inițiativele de prețuri și la limitarea vânzărilor lunare în comparație cu o perioadă anterioară, articolul 1 din decizie trebuie să fie anulat în măsura în care constată această participare; în al treilea rând, întrucât nu au fost stabilite potrivit legii constatările de fapt efectuate de Comisie împotriva reclamantei cu privire la măsurile pentru facilitarea punerii în aplicare a inițiativelor de prețuri, articolul 1 din decizie trebuie să fie anulat, în măsura în care constată că reclamanta a participat la aceste măsuri. În privința celorlalte aspecte, obiecțiile reclamantei cu privire la constatările de fapt și la aplicarea articolului 85 alinatul (1) din Tratatul CEE efectuate de Comisie în actul atacat trebuie să fie respinse.

Cu privire la încălcarea imputabilă reclamantei

228 Reclamanta susține că a fost incorect modul în care Comisia i-a imputat încălcarea, în măsura în care aceasta ar fi trebuit să fie imputată parțial SIR și parțial Monte. Aceasta începe prin a descrie schimbările din sectorul polipropilenei în Italia, în care, până la începutul anului 1982, trei producători italieni – Monte, Anic și SIR – au avut o concurență intensă. În continuare, au avut loc două restructurări succesive ale sectorului. În primul rând, instalațiile SIR au fost transferate la 9 decembrie 1981 către SIL, aflată 100 % în proprietatea Anic. În iunie 1982, acțiunile SIL au fost „girate per procura” Enoxy Chimica, iar la 31 decembrie 1982 au fost transferate acestei societăți. La acea dată, întregul sector al polipropilenei în Italia a intrat în posesia Monte. Anic a părăsit atunci definitiv sectorul. Având în vedere aceste schimbări, ar fi necesar să se stabilească cu precizie cui trebuie să fie imputate încălcările în cauză.

229 Reclamanta subliniază că, în decizia sa, Comisia a plecat de la principiul potrivit căruia întreprinderile sunt cele care constituie subiecte de drept pentru aplicarea regulilor comunitare de concurență. Această noțiune de întreprindere nu se confundă cu cea de personalitate juridică utilizată în dreptul societăților comerciale și dreptul fiscal. Anic recunoaște validitatea acestui principiu care este în conformitate cu jurisprudența Curții și pe care Comisia l-a aplicat în decizie în cazul întreprinderilor norvegiene Saga Petrokjemi și Statoil (punctul 97 și următoarele).

230 Reclamanta susține că acest principiu nu a fost aplicat corect în cazul întreprinderilor italiene. Pe de o parte, Comisia ar fi trebuit să impute nu Anic, ci SIR faptele referitoare la această societate care încă există, deși se află în lichidare. Comisia a făcut în mod eronat o confuzie constantă între cele două societăți, ceea ce permite SIR să facă excepție de la urmărirea penală. Pe de altă parte, această soluție este în contradicție cu cea adoptată în decizie cu privire la cesiunea întreprinderii de polipropilenă Anic către Monte. Comisia a considerat că, din moment ce Anic continua să existe ca entitate, aceasta era responsabilă pentru încălcările comise de

întreprinderea de polipropilenă al cărei titular era înainte să o cedeze Monte. Astfel, Comisia a utilizat noțiunea de întreprindere ca entitate cu personalitate juridică, nu ca entitate economică operațională.

231 Comisia susține că această distincție, posibilă ca urmare a faptului că cedentul a continuat să existe după cesiunea întreprinderii, conduce la consecințe absurde și arbitrare. Răspunderea cedentului pentru încălcările comise de întreprinderea cedată depinde exclusiv de problema dacă cedentul are alte activități de întreprindere și de modul în care aceste activități sunt organizate. Astfel, ar fi fost suficient pentru Anic, pentru a scăpa de orice răspundere, să cedeze activitățile sale din alte sectoare altor societăți după ce a cedat Monte activitățile din sectorul polipropilenei.

232 Pentru a justifica soluția diferită adoptată pentru întreprinderile norvegiene, Comisia susține că, în cazul norvegienilor, „pachetul juridic” dispăruse, în timp ce în cazul Anic acesta continua să existe. Reclamanta respinge argumentul și susține că se pune întrebarea care este elementul ce trebuie să primeze: întreprinderea sau „pachetul juridic”. După soluționarea acestei probleme, este necesar să se aplice în mod constant elementul astfel reținut. Este inacceptabil, de asemenea, argumentul Comisiei potrivit căruia, în cazul Anic, nu a existat o cesiune de întreprindere deoarece noțiunea de întreprindere nu coincide cu cea de produs sau sector de activitate. Potrivit reclamantei, sectorul polipropilenei constituie în sine o unitate economică în cadrul Anic. Această unitate economică, și așadar întreprinderea corespunzătoare cu toate bunurile corporale și necorporale este cea care a fost cedată.

233 În fine, reclamanta subliniază că actul de a nu imputa chiar SIR actele pe care aceasta le-a comis poate constitui o contradicție în decizie. De fiecare dată când a găsit în documente o referire comună la Anic–SIR, Comisia a atribuit reclamantei comportamentul respectiv. Este la fel de plauzibil faptul că în anumite cazuri, nu Anic, ci SIR este cea responsabilă pentru comportamentul respectiv. Prin urmare, Comisia ar fi trebuit să țină seama, cel puțin la stabilirea amenzii, de posibilitatea ca toate comportamentele care rezultă din documentele care prezintă o referire comună la Anic–SIR să nu fie imputabile reclamantei.

234 Comisia consideră, la rândul său, că situația întreprinderilor norvegiene diferă de situația Anic. În cazul întreprinderilor norvegiene, „pachetul juridic” al întreprinderii a dispărut, în timp ce întreprinderea continua să existe sub o formă diferită, dar cu caracteristici economice și operaționale neschimbate în mare parte. Eroarea reclamantei constă în opinia că, în cazul întreprinderilor norvegiene, Comisia a pornit de la ideea că noțiunea de întreprindere coincide cu cea de produs sau sector de activitate. Noțiunea de întreprindere este, din contră, o noțiune complexă care implică elemente umane și materiale, contopite în exercitarea unei activități economice unitare la identificarea căreia poate contribui opinia concurenților și clienților. Atât întreprinderea norvegiană, cât și Anic, corespundeau acestei noțiuni. Anic nu este alcătuită din mai multe întreprinderi, câte una pentru sectorul de producție. Ca întreprindere, are un obiectiv unic. Acesta este motivul pentru care a rămas întotdeauna aceeași întreprindere anterior și ulterior cesiunii activităților sale de producție de polipropilenă. Prin urmare, nu există niciun motiv să nu i se impute persoanei juridice încălcarea care îi corespunde.

235 Tribunalul consideră că interzicând întreprinderilor, în special, să încheie acorduri sau să participe la practici concertate care pot să afecteze comerțul dintre statele membre și care au ca

obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în interiorul pieței comune, articolul 85 alineatul (1) din Tratatul CEE se adresează entităților economice alcătuite dintr-un ansamblu de elemente materiale și umane care pot converge spre comiterea unei încălcări vizate de articolul respectiv.

236 În cazul în care se dovedește existența unei asemenea încălcări, este necesar să se stabilească persoana fizică sau juridică responsabilă pentru exploatarea întreprinderii în momentul în care a fost comisă încălcarea pentru a răspunde pentru aceasta.

237 Cu toate acestea, în cazul în care, între momentul comiterii încălcării și momentul în care întreprinderea în cauză trebuie să răspundă pentru aceasta, persoana responsabilă pentru exploatarea întreprinderii respective a încetat să existe din punct de vedere juridic, trebuie să se identifice, în primul rând, ansamblul elementelor materiale și umane care au contribuit la comiterea încălcării pentru a identifica, în al doilea rând, persoana care a devenit responsabilă de exploatarea aceluși ansamblu, pentru a evita ca, în urma dispariției persoanei responsabile de exploatarea acesteia în momentul comiterii încălcării, întreprinderea să aibă posibilitatea de a nu răspunde de aceasta.

238 În cazul reclamantei, persoana juridică responsabilă pentru exploatarea întreprinderii în momentul comiterii încălcării a continuat să existe până la data adoptării deciziei.

239 Trebuie adăugat că situația Saga Petrokjami este diferită din moment ce persoana juridică responsabilă pentru exploatarea întreprinderii în momentul comiterii încălcării a încetat să existe ca urmare a fuzionării cu Statoil.

240 În plus, Tribunalul consideră că nu este necesar, în speță, să se răspundă la întrebarea ce s-ar întâmpla dacă întreprinderea care a comis încălcarea ar dispărea ca entitate economică alcătuită dintr-un set de elemente materiale și umane, nici la întrebarea privind societatea care trebuie să răspundă pentru o încălcare comisă de o întreprindere aparținând unui grup de societăți.

241 În ceea ce privește pretinsa imputare la adresa reclamantei a actelor comise de SIR, rezultă din aprecierile Tribunalului referitoare la constatările faptelor efectuate de Comisie că încălcarea a fost stabilită împotriva reclamantei exclusiv în baza acțiunilor acesteia.

242 Pe de altă parte, trebuie remarcat că în fața Tribunalului Comisia a declarat că o eventuală încălcare comisă de SIR ar fi trebuit să fie imputată acestei întreprinderi, din moment ce persoana juridică responsabilă de exploatarea acelei întreprinderi în momentul comiterii unei eventuale încălcări continuă să existe, chiar dacă este în lichidare, dar că unele motive de oportunitate au determinat-o să nu inițieze o procedură împotriva întreprinderii respective.

243 Obiecția trebuie, prin urmare, să fie respinsă.

Cu privire la motivare

244 Reclamanta susține că decizia este viciată de o încălcare a articolului 190 din Tratatul CEE în sensul că aceasta nu face nicio trimitere la avizul pe care, în temeiul mandatului său, consilierul-auditor trebuie să îl adreseze Directorului General pentru Concurență.

245 Reclamanta consideră că nimic nu sprijină teza Comisiei potrivit căreia articolul 190 are în vedere numai avizele emise de organe diferite de organul de decizie.

246 Comisia consideră că articolul 190 nu poate fi aplicat raportului adresat de consilierul-auditor Directorului General pentru Concurență, din moment ce acest raport, pe care îl emite un funcționar al Comisiei, este efectuat în general în mod verbal, că acesta se încadrează într-un proces intern de luare a deciziilor al Comisiei și că, prin urmare, nu poate să fie asimilat unui aviz, cu atât mai puțin unui aviz obligatoriu.

247 Potrivit Comisiei, articolul 190 din Tratatul CEE are ca obiect numai asigurarea controlului conformității procedurii făcând astfel posibil, în cazurile în care tratatul impune organelor diferite de organul de decizie să participe la procedură, să se verifice dacă această participare a avut loc efectiv.

248 Tribunalul subliniază, cu titlu introductiv, că dispozițiile relevante din mandatul consilierului-auditor, care este anexat la Raportul al treisprezecelea privind politica în domeniul concurenței, sunt următoarele:

„Articolul 2:

Consilierul-auditor are ca misiune să asigure buna desfășurare a ședinței și să contribuie astfel la caracterul obiectiv al ședinței și al eventualei decizii ulterioare. Acesta se asigură în special că toate elementele pertinente, indiferent dacă sunt favorabile sau defavorabile părților interesate, sunt în mod corespunzător luate în considerare la elaborarea proiectelor de decizie ale Comisiei în domeniul concurenței. În exercițiul funcțiilor sale, acesta asigură respectarea dreptului la apărare, ținând seama totodată de necesitatea unei aplicări eficiente a regulilor de concurență, în conformitate cu dispozițiile în vigoare și principiile acceptate de Curtea de Justiție.

Articolul 5

Consilierul-auditor adresează Directorului General pentru Concurență rapoarte privind desfășurarea ședinței și privind concluziile la care ajunge. Acesta formulează propriile observații cu privire la desfășurarea procedurii. Aceste observații pot privi, printre altele, necesitatea de informații suplimentare, renunțarea la unele puncte din obiecții sau comunicarea unor obiecții suplimentare.

Articolul 6

În exercițiul funcțiilor definite la articolul 2 anterior, consilierul-auditor poate, dacă apreciază necesar, să sesizeze în mod direct cu observații pe membrul Comisiei însărcinat cu domeniul concurenței atunci când a prezentat acestuia anteproiectul de decizie destinat Comitetului consultativ pentru înțelegeri și poziții dominante.

Articolul 7

Dacă este necesar, membrul Comisiei însărcinat cu domeniul concurenței poate să decidă, la cererea consilierului-auditor, să conexeze avizul final emis de acesta cu proiectul de decizie prezentat Comisiei, astfel încât să ofere garanția că aceasta, atunci când se pronunță cu privire la o cauză individuală în calitate de instanță de decizie, este informată pe deplin despre toate elementele cauzei”.

249 Din chiar formularea mandatului consilierului-auditor rezultă că raportul acestuia nu trebuie să fie comunicat în mod obligatoriu nici Comitetului consultativ, nici Comisiei. Nicio dispoziție nu prevede transmiterea raportului respectiv la Comitetul consultativ. Deși este adevărat că respectivul consilier-auditor are obligația de a trimite rapoarte Directorului General pentru Concurență (articolul 5) și dreptul, dacă el consideră necesar, de a adresa observații direct membrului Comisiei însărcinat cu domeniul concurenței (articolul 6), care la rândul său are dreptul de a conexa, la cererea consilierului-auditor, avizul final al acestuia din urmă la proiectul de decizie prezentat Comisiei (articolul 7), nu există totuși nicio dispoziție care să prevadă pentru consilierul-auditor, Directorul General pentru Concurență sau membrul Comisiei însărcinat cu domeniul concurenței obligația de a transmite Comisiei raportul consilierului-auditor.

250 Rezultă că acest raport nu constituie un aviz pe care Comisia trebuie să îl obțină în mod obligatoriu în calitate de organ de decizie.

251 În consecință, obiecția întemeiată pe încălcarea articolului 190 din Tratatul CEE trebuie să fie respinsă.

Cu privire la amendă

252 Reclamanta reproșează Comisiei că decizia a încălcat articolul 15 din Regulamentul nr. 17 întrucât nu a apreciat în mod corespunzător durata și gravitatea încălcării invocate împotriva sa.

1. Prescripția

253 Reclamanta susține că prescripția acoperă comportamentele anterioare datei de 5 decembrie 1978. Având în vedere absența „raporturilor factuale și circumstanțiale” între diversele acorduri sau practici concertate care fac obiectul deciziei, prescripția de cinci ani prevăzută de Regulamentul (CEE) nr. 2988/74 al Consiliului din 26 noiembrie 1974 privind termenele de prescripție a acțiunilor și a aplicării sancțiunilor conform normelor Comunității Economice Europene privind transporturile și concurența (JO L 319, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 1, p. 78,

denumit în continuare „Regulamentul nr. 2988/74”) ar trebui să se aplice comportamentelor menționate anterior, din moment ce acest prim act de întrerupere a prescripției este constituit de cererea de informații, notificată reclamantei la 5 decembrie 1983.

254 Comisia subliniază că încălcarea de care este acuzată Anic este o încălcare unică ce a durat din noiembrie 1977 până la sfârșitul anului 1982 sau începutul anului 1983. Prin urmare, prescripția nu fusese împlinită la data primului act de întrerupere a prescripției, respectiv cererea de informații din 29 noiembrie 1983.

255 Tribunalul constată că, din moment ce a hotărât că într-adevăr Comisia nu a dovedit potrivit legii participarea reclamantei la încălcare în perioada anterioară sfârșitului anului 1978 sau începutului anului 1979, argumentația reclamantei a rămas fără obiect.

2. Durata încălcării

256 Reclamanta afirmă că durata participării sale la încălcare a fost apreciată incorect de Comisie, care a considerat că aceasta a început în noiembrie 1977 și a încetat la sfârșitul anului 1982 sau începutul anului 1983.

257 Aceasta consideră, în plus, că mențiunea „sfârșitul anului 1982 – începutul anului 1983” constituie o indicație prea inexactă.

258 La rândul său, Comisia afirmă că a apreciat în mod corect durata participării Anic la încălcare și că diferența între sfârșitul anului 1982 și începutul anului 1983 constituie o inexactitate de doar câteva zile.

259 Tribunalul constată că, din propriile aprecieri referitoare la dovedirea încălcării, rezultă că durata acestei încălcări despre care s-a constatat că a fost comisă de reclamantă a fost mai scurtă decât durata prevăzută în decizie din moment ce, pe de o parte, încălcarea a început la sfârșitul anului 1978 sau începutul anului 1979, nu începând din noiembrie 1977 aproximativ, și că, pe de altă parte, aceasta a încetat la sfârșitul lunii octombrie 1982, nu la sfârșitul anului 1982 sau începutul anului 1983.

260 Trebuie precizat, în acest sens, că din aprecierile respective rezultă că reclamanta a încetat de la mijlocul anului 1982 să participe la reuniunile periodice ale producătorilor de polipropilenă, precum și la intențiile comune care au apărut în cadrul acestora.

261 Rezultă că, din acest motiv, valoarea amenzii aplicate reclamantei trebuie să fie redusă.

3. Gravitatea încălcării

A – Rolul limitat al reclamantei

262 Reclamanta susține că, spre deosebire de afirmațiile de la punctul 109 din decizie, nu este plauzibilă afirmația Comisiei că a ținut seama de rolul jucat de diverse întreprinderi la stabilirea amenzilor de aplicat fiecăreia. Cu toate că decizia se referă constant la propuneri, inițiative sau planuri, nicio inițiativă nu este atribuită Anic. Pe de altă parte, Comisia a omis să ia în seamă caracterul neregulat al prezenței Anic la reuniuni și absența dovezilor privind alte obiecții decât cele privind prezența acesteia la reuniuni. Concluzia acesteia este că, de fapt, comportamentul său nu constituie o încălcare săvârșită cu intenție a articolului 85 din Tratatul CEE.

263 Comisia răspunde că a ținut seama în mod corect de rolul jucat de diverse întreprinderi și că din această cauză a aplicat „celor patru mari” amenzi mult mai mari. Aceasta adaugă că reclamanta nu precizează prin ce anume comportamentul său nu constituie o încălcare săvârșită cu intenție a articolului 85 din Tratatul CEE.

264 Tribunalul constată că rezultă din propriile aprecieri referitoare la dovedirea încălcării că a fost corect modul în care Comisia a determinat rolul jucat de reclamantă în încălcare pe durata participării acesteia și că a fost îndreptățit modul în care Comisia s-a bazat pe acest rol pentru a calcula amenda de aplicat reclamantei.

265 Tribunalul constată, de asemenea, că faptele care au fost stabilite arată prin gravitatea lor intrinsecă – în special stabilirea prețurilor-țintă și a volumelor-țintă ale vânzărilor – că reclamanta nu a acționat din imprudență, nici măcar din neglijență, ci că a acționat cu intenție.

266 Prin urmare, obiecția trebuie să fie respinsă.

B – Dimensiunea reclamantei pe piața polipropilenei

267 Reclamanta afirmă că nu a fost corect modul în care Comisia a luat în considerare dimensiunea sa pe piața polipropilenei, mai ales că a imputat Anic cota de piață SIR. În decizie și tabelele 1 și 8 anexate la aceasta, Comisia abordează în comun cotele de piață Anic și SIR. Această confuzie este eronată deoarece a existat concurență între aceste două întreprinderi și astfel poate să viciereze decizia din moment ce cotele de piață indicate de Comisie în tabelul 1 au servit ca bază pentru aprecierea făcută de aceasta pentru a stabili, pe de o parte, efectul determinat pe piață de încălcările de care este acuzată Anic și, pe de altă parte, valoarea amenzii.

268 Comisia răspunde că a precizat în decizie un singur număr pentru cele două întreprinderi, menționând cele două denumiri (Anic/SIR), întrucât astfel erau prezentate informațiile în documentele obținute. Însă nu se poate deduce din aceasta că astfel Comisia ar fi atribuit Anic cota de piață SIR pentru a stabili efectul pe care îl puteau determina pe piață încălcările de care este acuzată Anic. Printre criteriile luate în considerare pentru stabilirea amenzilor se numărau cotele de piață pentru 1982: Comisia a ținut seama numai de cota societății Anic, cota societății SIR rămânând la minim.

269 Tribunalul consideră că, pentru a aprecia această obiecție, trebuie să analizeze modul în care Comisia a stabilit valoarea amenzii aplicate reclamantei. Pe de o parte, Comisia a definit criteriile pentru stabilirea nivelului general al amenzilor aplicate întreprinderilor destinate ale deciziei (decizie, punctul 108) și, pe de altă parte, a definit criteriile pentru ponderarea echitabilă a amenzilor aplicate fiecărei întreprinderi (decizie, punctul 109).

270 Tribunalul consideră că criteriile menționate la punctul 108 din decizie justifică pe deplin nivelul general al amenzilor aplicate întreprinderilor destinate ale deciziei. În acest sens, trebuie subliniat în special caracterul evident al încălcării articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE, în special literele (a), (b) și (c), pe care îl cunoșteau producătorii de polipropilenă care acționau în cel mai mare secret.

271 Tribunalul consideră, de asemenea, că cele patru criterii menționate la punctul 109 din decizie sunt pertinente și suficiente pentru a ajunge la o ponderare echitabilă a amenzilor aplicate fiecărei întreprinderi.

272 În acest sens, este necesar să se respingă în primul rând argumentul reclamantei conform căruia tabelul 1 anexat la decizie a servit ca bază de calcul pentru valoarea amenzii aplicate reclamantei. Nici punctul 108, nici punctul 109 din decizie nu se referă la „cotele de piață din Europa de Vest (în funcție de producător)”. Se face trimitere la tabelul respectiv numai la punctul 8 din decizie, care face parte din descrierea pieței polipropilenei în Europa de Vest.

273 Tribunalul constată că, pentru a stabili valoarea amenzii de aplicat fiecărei întreprinderi, Comisia s-a referit la punctul 109 din decizie la dimensiunea acestora pe piața comunitară a polipropilenei enumerând printre criteriile pentru ponderarea echitabilă a amenzilor aplicate fiecărei întreprinderi livrările de polipropilenă corespunzătoare fiecăreia în Comunitate.

274 Trebuie subliniat că, deși ar fi fost desigur preferabil ca în decizie Comisia să menționeze cifrele pe care le-a luat în considerare în acest sens, faptul că aceasta nu a menționat cifrele respective nu a putut vicia decizia de ilegalitate în privința reclamantei, din moment ce, în cursul procedurii în fața Tribunalului, Comisia a prezentat cifrele corespunzătoare, a căror exactitate nu a fost contestată de reclamantă.

275 Rezultă că, pentru a calcula valoarea amenzii de aplicat reclamantei, Comisia a apreciat în mod corect dimensiunea reclamantei pe piața comunitară a polipropilenei și că prin urmare obiecția trebuie să fie respinsă.

C – Luarea în considerare a efectelor încălcării

276 Reclamanta susține că ar fi trebuit Comisia să țină seama de comportamentul efectiv al Anic pe piață în ceea ce privește prețurile și volumele vânzărilor, comportament care ar putea fi explicat în mod independent de orice participare la acorduri sau practici concertate.

277 În subsidiar, reclamanta susține că eventuala sa participare la acorduri sau practici concertate nu a avut efect asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale dintre statele membre.

278 Comisia răspunde că a considerat drept circumstanță atenuantă faptul că, în general, inițiativele de prețuri nu și-au atins pe deplin scopul și face trimitere în privința celorlalte aspecte la constatările de fapt și la argumentele sale referitoare la efectul încălcării asupra concurenței și afectarea comerțului dintre statele membre.

279 Tribunalul constată că Comisia a deosebit două tipuri de efecte ale încălcării. Primul tip de efecte constă în faptul că după ce au convenit prețuri-țintă în cursul reuniunilor, producătorii au invitat cu toții serviciile lor de vânzări să realizeze aceste niveluri de prețuri, „țintele” servind ca bază pentru negocierea prețurilor cu clienții. Acest lucru a permis Comisiei să ajungă la concluzia că, în speță, totul arată că acordul a avut într-adevăr un efect vizibil asupra condițiilor concurenței (decizie, punctul 74 al doilea paragraf, trimitere la punctul 90). Al doilea tip de efecte constă în faptul că evoluția prețurilor practicate față de diferiți clienți, comparată cu obiectivele de prețuri stabilite în cadrul inițiativelor de prețuri determinate, concordă cu procesul-verbal al aplicării inițiativelor de prețuri, astfel cum reiese din documentele găsite la sediul ICI și la alți producători (decizie, punctul 74 al șaselea paragraf).

280 Trebuie subliniat că primul tip de efecte a fost dovedit potrivit legii de Comisie, în temeiul numeroaselor instrucțiuni privind prețurile date de diverși producători, instrucțiuni care concordă între ele și cu prețurile-țintă stabilite în cursul reuniunilor, care erau în mod evident menite să servească drept bază pentru negocierea prețurilor cu clienții. Faptul că în cele din urmă Comisia nu a putut să descopere instrucțiuni privind prețurile formulate de reclamantă nu este de natură să infirme această constatare, din moment ce efectele luate în considerare de Comisie pentru stabilirea nivelului general al amenzilor nu sunt cele care rezultă din comportamentul efectiv pe care pretinde că l-a adoptat o întreprindere, ci acelea care rezultă din încălcarea în ansamblu la care a participat întreprinderea.

281 În ceea ce privește al doilea tip de efecte, trebuie subliniat că la punctul 108 ultima liniuță din decizie Comisia a precizat că s-a bazat, pentru ponderarea valorii amenzilor, pe faptul că inițiativele de prețuri nu și-au atins pe deplin scopul și că nu exista în cele din urmă nicio măsură de constrângere de natură să asigure respectarea cotelor sau a altor aranjamente.

282 Întrucât motivele deciziei referitoare la stabilirea valorii amenzilor trebuie să fie interpretate în lumina celorlalte motive din decizie, trebuie să se considere că a fost corect modul în care Comisia a luat în considerare în totalitate primul tip de efecte și a ținut seama de caracterul limitat al celui de-al doilea tip de efecte. În acest sens, trebuie subliniat că reclamanta nu a precizat în ce măsură luarea în considerare a caracterului limitat al celui de-al doilea tip de efecte pentru ponderarea valorii amenzilor a fost insuficientă.

283 Tribunalul reamintește că a respins deja argumentația reclamantei, care urmărea să demonstreze că nu putea exercita vreo influență asupra pieței și asupra comerțului dintre statele membre din cauza dimensiunii sale reduse pe piața polipropilenei.

284 Rezultă că obiecția reclamantei trebuie să fie respinsă.

D – Luarea în considerare a situației deficitare a pieței

285 Reclamanta subliniază că amenda care i-a fost aplicată este mult mai mare decât amenzile stabilite de Comisie în Decizia din 8 august 1984, Zinc Producer Group (JO L 220, p. 27), în care Comisia a ținut cont de situația dificilă a sectorului. Astfel, aceasta deduce că, în cazul de față Comisia nu a luat în considerare situația de criză în care se aflau producătorii de polipropilenă.

286 Reclamanta adaugă că amenda este de asemenea excesivă în raport cu amenzile aplicate de Comisie în Decizia din 23 noiembrie 1984, Peroxygènes (JO L 35, p. 1), în măsura în care, pe de o parte, întreprinderile în cauză în acea perioadă nu se aflau deloc într-o situație de criză și obiectivul unic al comportamentelor care le erau reproșate de către Comisie nu putea fi decât creșterea profiturilor și în măsura în care, pe de altă parte, acestora le-au fost aplicate amenzi mult mai mici, deși această decizie a fost adoptată după înăsprirea politicii Comisiei privind amenzile.

287 Comisia subliniază că a acționat în conformitate cu politica sa bine stabilită – și cu principiile formulate de Curte cu privire la amenzi – atunci când a aplicat sancțiunile în prezenta cauză. Comisia subliniază că, începând din 1979, s-a angajat într-o politică de asigurare a respectării regulilor de concurență prin aplicarea de sancțiuni mai aspre, în special pentru categoriile de încălcări bine definite în dreptul concurenței și pentru încălcările deosebit de grave, ca în acest caz, astfel încât să sporească efectul disuasiv al sancțiunilor. Această politică a fost aprobată de Curte (Hotărârea din 7 iunie 1983, Pioneer/Comisia, 100/80-103/80, Rec., p. 182, punctele 106 și 109), care a recunoscut în mai multe rânduri că stabilirea sancțiunilor implică aprecierea unui set complex de factori (Hotărârea din 7 iunie 1983, 100/80-103/80, citată anterior, punctul 120, precum și Hotărârea din 8 noiembrie 1983, IAZ/Comisia, 96/82-102/82, 104/82, 105/82, 108/82 și 110/82, Rec., p. 3369, punctul 52).

288 Comisia în special se află într-o poziție îndreptățită pentru a efectua o asemenea apreciere care nu poate fi sancționată decât în cazul unei erori semnificative de fapt sau de drept. Curtea a confirmat dreptul Comisiei de a pronunța o hotărâre diferită, în funcție de cauză, cu privire la sancțiunile le care le consideră necesare, chiar dacă acele cauze implică situații asemănătoare (Hotărârea din 12 iulie 1979, BMW Belgium/Comisia, 32/78, 36/78-82/78, Rec., p. 2435, punctul 53; Hotărârea din 9 noiembrie 1983, 322/81, citată anterior, punctul 111 și următoarele).

289 Comisia subliniază, în fine, că, pentru ponderarea valorii amenzilor, a acceptat că întreprinderile în cauză au înregistrat pierderi substanțiale în exploatarea sectorului polipropilenei pe o perioadă foarte lungă (decizie, punctul 108), cu toate că este de părere că nu avea obligația să țină seama de condițiile economice defavorabile ale unui sector la stabilirea valorii amenzilor pentru o încălcare a regulilor de concurență.

290 Tribunalul constată că, în contradicție cu afirmațiile reclamantei, Comisia a arătat în mod explicit la punctul 108 ultima liniuță din decizie că a ținut seama de faptul că întreprinderile au înregistrat pierderi substanțiale în exploatarea sectorului polipropilenei pe o perioadă foarte

lungă, ceea ce dovedește nu numai că astfel Comisia a ținut seama de pierderi, ci și că, în consecință, a ținut seama de condițiile economice defavorabile ale sectorului (Hotărârea Curții din 9 noiembrie 1983, 322/81, citată anterior, considerentul 111 și următoarele) pentru a determina, având în vedere și celelalte criterii menționate la punctul 108, nivelul general al amenzilor de aplicat întreprinderilor contraveniente.

291 Pe de altă parte, faptul că în trecut Comisia a considerat că, având în vedere circumstanțele de fapt, era necesar să se țină seama de situația de criză în care se afla sectorul economic respectiv, nu o poate constrânge să țină seama în mod identic de o situație asemănătoare celei din prezenta cauză, din moment ce a stabilit potrivit legii că întreprinderile destinate ale deciziei au comis o încălcare deosebit de gravă a dispozițiilor articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE.

292 Rezultă că obiecția trebuie să fie respinsă.

E – Absența unei încălcări anterioare

293 Reclamanta reproșează Comisiei că nu a ținut seama de faptul că în trecut Anic nu a fost acuzată niciodată de vreo încălcare a regulilor comunitare de concurență, spre deosebire de ceilalți producători.

294 Comisia subliniază că nu era obligată din punct de vedere juridic să aplice amenzi mai mari întreprinderilor acuzate deja în trecut de încălcarea regulilor de concurență.

295 Tribunalul consideră că faptul că în trecut Comisia a constatat că o întreprindere a încălcat regulile de concurență și, după caz, a sancționat-o în acest sens, poate fi reținut ca circumstanță agravantă împotriva întreprinderii respective, dar că absența unei încălcări anterioare constituie o circumstanță normală pe care Comisia nu trebuie să o rețină drept circumstanță atenuantă, cu atât mai mult cu cât în cazul de față ne confruntăm cu o încălcare deosebit de clară a articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE.

296 Rezultă că obiecția trebuie să fie respinsă.

F – Acordul sau practica concertată

297 Reclamanta reamintește că relevanța distincției între noțiunile de „acord” și „practică concertată” depinde nu numai de tipul de răspundere, ci și de gradul de răspundere care decurge din încălcarea articolului 85 alineatul (1) din Tratatul CEE, din moment ce în cazul practicii concertate nu există nicio dovadă privind coluziunea ca atare.

298 Comisia, la rândul său, nu acceptă că relevanța distincției între cele două noțiuni constă în gradul de răspundere.

299 Tribunalul reamintește că rezultă din propriile aprecieri referitoare la dovedirea încălcării că a considerat că a fost corect modul în care Comisia a calificat încălcarea constatată atât drept acord, cât și drept practică concertată, din moment ce elementele de fapt constatate au demonstrat că diversele acorduri încheiate și diversele practici concertate respectate se încadrau într-un sistem unic la care reclamanta a aderat prin participarea la acele acorduri și practici concertate. Rezultă că de la această calificare corectă a pornit Comisia pentru calcularea valoarea amenzii de aplicat reclamantei.

300 În consecință, această obiecție nu poate fi acceptată.

301 Din cele de mai sus rezultă că amenda aplicată reclamantei este corespunzătoare gravității încălcării regulilor comunitare de concurență constatate a fi fost comisă de reclamantă, dar că trebuie să fie redusă ca urmare a duratei mai mici a încălcării.

302 În acest sens, Tribunalul constată, în primul rând, că durata încălcării a fost redusă cu 14 luni din cele 62, deoarece Comisia nu a stabilit participarea reclamantei la încălcare în perioada cuprinsă între noiembrie 1977 și sfârșitul anului 1978 ori începutul anului 1979. Cu toate acestea, Comisia a ținut deja seama, la stabilirea valorii amenzilor, de faptul că mecanismul de punere în aplicare a încălcării a fost instituit complet abia la începutul anului 1979 (decizie, punctul 105 ultimul paragraf).

303 În al doilea rând, Tribunalul constată că durata încălcării a fost redusă cu două luni deoarece încălcarea nu a fost dovedită potrivit legii pentru perioada cuprinsă între sfârșitul lunii octombrie 1982 și sfârșitul anului 1982 sau începutul anului 1983. În acest sens, trebuie remarcată gravitatea deosebită a încălcării în aceste două luni.

304 Tribunalul constată, în al treilea rând, că de la mijlocul anului 1982, cu excepția comunicării de către reclamantă societății ICI la sfârșitul lui octombrie 1982 a aspirațiilor pe care le avea cu privire la volumele vânzărilor pentru primul trimestru din 1983, Comisia nu a dovedit participarea reclamantei la niciunul din elementele constitutive ale încălcării.

305 Tribunalul constată, în al patrulea rând, că reclamanta nu a participat la măsurile pentru facilitarea punerii în aplicare a inițiativelor de prețuri, nici măcar la cele care au fost adoptate înainte de mijlocul anului 1982.

306 Din cele de mai sus rezultă că valoarea amenzii aplicate reclamantei trebuie să fie redusă cu 40 %.

Cu privire la cheltuielile de judecată

307 În conformitate cu articolul 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Totuși, în conformitate cu alineatul (3) de la același articol, Tribunalul poate să repartizeze cheltuielile de judecată sau poate decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere. Întrucât acțiunea a fost acceptată parțial și fiecare dintre părți a solicitat obligarea celeilalte părți la plata cheltuielilor de judecată, fiecare parte va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera întâi)

declară și hotărăște:

1) Anulează articolul 1 din Decizia Comisiei din 23 aprilie 1986 (IV/31.149-Polipropilenă, JO L 230, p. 1), în măsura în care constată că Anic a participat:

- la încălcare anterior sfârșitului anului 1978 sau începutului anului 1979 și ulterior sfârșitului lunii octombrie 1982;

- la sistemul de reuniuni periodice ale producătorilor de polipropilenă, la inițiativele de prețuri și la limitarea vânzărilor lunare în comparație cu o perioadă anterioară ulterioară mijlocului lui 1982;

- la măsurile pentru facilitarea punerii în aplicare a inițiativelor de prețuri,

este anulat.

2) Stabilește valoarea amenzii aplicate reclamantei la articolul 3 din decizie la 450 000 ECU, respectiv 662 215 500 LIT.

3) În privința celorlalte aspecte, acțiunea este respinsă.

4) Fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată.

Edward Cruz Vilaça Kirschner Schintgen Lenaerts

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 17 decembrie 1991.

Grefier
H. Jung

Președinte
J. L. Cruz Vilaça